

Inštitút pre výskum
práce a rodiny

10

Podpora zamestnanosti pre mladých ľudí

Ing. Lenka Grandtnerová, PhD.

Štúdiá v rámci ITMS č. 27110130034
a ITMS č. 27130230035

Národný projekt
„Národná stratégia zamestnanosti“

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu
v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia.
www.esf.gov.sk

EUROPSKA UNIA

Bratislava, august 2014

Podpora zamestnanosti pre mladých ľudí

Ing. Lenka Grandtnerová, PhD.

Úvod

Nezamestnanosť mladých ľudí je potrebné rozpracovať ako samostatnú kapitolu podkladovej štúdie pre Národnú stratégiu zamestnanosti SR, a to z toho dôvodu, že napriek približnej 14 % nezamestnanosti v SR je priemerne až 33 % mladých ľudí nezamestnaných.

Cieľom predkladanej štúdie je zmapovanie problematiky, analýza opatrení aplikovaných v SR na zlepšenie podmienok pre zamestnanosť mladých, identifikácia prekážok kvôli ktorým ostávajú nezamestnaní mimo trhu práce a navrhnutie opatrení na zníženie nezamestnanosti mladých ľudí v SR.

Presný údaj o nezamestnanosti mladých v SR z januára 2014 podľa ŠÚ SR je 31,1 %. Súčasný problém nezamestnanosti mladých netrápi len Slovensko, ale aj ďalšie členské štáty EÚ, a preto už nehovoríme len o štátnom probléme, ale o celoeurópskom probléme. Ku problematike nezamestnanosti mladých ľudí sa teda stavíme ako z národnej, tak aj medzinárodnej perspektívy, máme na zreteli stratégiu Európa 2020 a odporúčania Rady EÚ. Rada EÚ odporúča 4 základné opatrenia na podporu zamestnanosti mladých:

- systém Záruky pre mladých ľudí – aby mladí ľudia do 25 rokov získali kvalitnú ponuku zamestnania, vzdelávanie, vyučenie, alebo stáž do 4 mesiacov od ukončenia školy,
- iniciatíva na podporu zamestnanosti – finančné prostriedky na podporu mladých do regiónov, kde je nezamestnanosť mladých nad 25 %,
- kvalitné stáže a učňovská príprava – k zlepšeniu prechodu zo školy do zamestnania,
- pracovná mobilita – uľahčuje mladým získať zamestnanie, stáž, alebo vyučenie v inej krajine EÚ.

Nezamestnanosť mladých ľudí v SR a EÚ

Na začiatok pouvažujme nad tým, kto sú presne tí nezamestnaní mladí, aká veková kategória? Zamýšľame sa nad tým preto, lebo ako zoskupujeme informácie k tejto štúdii, stretávame sa s rôznym vekovým, či pojmovým vymedzením. V dokumente Európskej nadácie pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok sa stretávame so skratkou NEETs, ktorá zahŕňa mladých ľudí vo veku od 15 – 29 rokov. NEETs predstavujú mladí ľudia, ktorí nie sú v zamestnaní, vzdelávaní alebo v odbornej príprave. Touto klasifikáciou sa vylučujú tí, ktorí študujú a sústavne sa pripravujú na svoje budúce povolanie. Pojem NEETs sa používal aj na medzinárodnej konferencii v Chorvátsku v Zagrebe v júni 2014, ktorej sa zúčastnilo 70 účastníkov z 11 európskych štátov, 5 expertov zo Slovenska a diskutovalo sa o podpore zamestnanosti mladých ľudí. Ide o medzinárodne používaný termín. V spomínanom dokumente s názvom: “NEETs mladí ľudia, ktorí nie sú v zamestnaní, vzdelávaní alebo odbornej príprave: Charakteristika, náklady a politické reakcie v Európe“, ktorý vydal v roku 2012 Dublin sa píše, že bezprostredná budúcnosť Európy závisí na 94 miliónov Európanov vo veku medzi 15 až 29 rokov. Táto generácia bude žiť v globalizovanej spoločnosti a bude sa musieť vyrovnáť so starnutím populácie, navyše mladá generácia bola zasiahnutá hospodárskou krízou.

Na európskych portáloch sa dozvedáme, že miera nezamestnanosti mladých ľudí v EÚ je dvakrát tak vysoká ako ostatných dospelých (23,5 % vs. 11 %). V septembri 2013 bolo 5,6 milióna mladých Európanov vo veku 15-24 rokov nezamestnaných. Všimnime si, že tu je braný údaj vo veku 15 – 24, nie 15 – 29, ako brala do úvahy Dublinská nadácia. Eurostat uvádza štatistiky nezamestnanosti mladých vo vekovej skupine 15 – 24 rokov.

V roku 2012 sa situácia rapídne zhoršila oproti predošlým rokom. Španielsko a Grécko dosiahli v danej perióde historicky najvyššie percentá, viac ako 50 %-ná nezamestnanosť mladých ľudí, Grécko malo dokonca až 55,3 % nezamestnaných mladých ľudí. Na Slovensku nezamestnanosť mladých dosahovala 34 %. V susedných členských krajinách boli na tom lepšie ako u nás, v Česku to bolo do 20 %, v Maďarsku okolo 28 %, v Poľsku 26 %, kým v Rakúsku len 8,7 %. Nemecko malo nezamestnanosť mladých ľudí na úrovni 8,1 %, čiže najnižšiu zo všetkých členských štátov EÚ.

Podľa údajov z apríla 2013 vyzerala situácia nasledovne. Nezamestnanosť mladých ľudí sa v kritických oblastiach ešte zhoršila a naopak v prosperujúcich krajinách mierne zlepšila. Eurostat uvádza, že mladí v Grécku boli bez práce v počte 62 %, v Španielsku 56 % a najmenej v Rakúsku 8 % a v Nemecku 7,5 %. Slovensko dosahovalo úroveň 34 %.

V júni už napr. dosahovala 35 %, v júli opäť klesla na 34,6 %. V auguste 2013 už dosahovala 31,8 %. Vďaka Chorvátsku, ktoré sa v roku 2013 stalo členom EÚ sme už neboli na šiestom mieste od konca, ale na siedmom.

Tabuľka 1: Vývoj miery nezamestnanosti mladých ľudí v % (15 – 24 rokov, členské štáty EÚ)

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
EU28	19,1	18,9	17,6	15,7	15,8	20,1	21,1	21,5	23	23,5
EU27	18,9	18,8	17,5	15,7	15,8	20,1	21	21,4	22,9	23,3
EA18	18,2	18,2	17	15,4	15,9	20,3	21	20,9	23,1	24
EA17	18,2	18,3	17	15,4	15,9	20,2	20,9	20,8	23,1	24
Belgicko	21,2	21,5	20,5	18,8	18	21,9	22,4	18,7	19,8	23,7
Bulharsko	24,3	21	18,3	14,1	11,9	15,1	21,8	25	28,1	28,4
Česko	20,4	19,3	17,5	10,7	9,9	16,6	18,3	18,1	19,5	18,9
Dánsko	8,2	8,6	7,7	7,5	8	11,8	13,9	14,2	14,1	13
Nemecko	13,8	15,6	13,8	11,9	10,6	11,2	9,9	8,6	8,1	7,9
Estónsko	23,9	15,1	12,1	10,1	12	27,4	32,9	22,4	20,9	18,7
Írsko	8,7	8,6	8,7	9,1	13,3	24	27,6	29,1	30,4	26,8
Grécko	26,5	25,8	25	22,7	21,9	25,7	33	44,7	55,3	58,3
Španielsko	22	19,6	17,9	18,1	24,5	37,7	41,5	46,2	52,9	55,5
Francúzsko	20,5	21	22	19,5	19	23,6	23,3	22,6	24,4	24,8
Chorvátsko	32,8	31,9	28,8	24	21,9	25,1	32,6	36,1	43	49,7
Taliansko	23,5	24	21,6	20,3	21,3	25,4	27,8	29,1	35,3	40
Cyprus	10,2	13,9	10	10,2	9	13,8	16,6	22,4	27,7	38,9
Lotyšsko	20	15,1	13,6	10,6	13,6	33,3	36,2	31	28,5	23,2
Litva	21,8	15,8	10	8,4	13,3	29,6	35,7	32,6	26,7	21,9
Luxembursko	16,4	14,6	15,5	15,6	17,3	16,5	15,8	16,4	18	16,9
Maďarsko	15,5	19,4	19,1	18,1	19,9	26,5	26,6	26,1	28,1	27,2
Malta	16,6	16,1	15,5	13,5	11,7	14,5	13,2	13,3	14,1	13
Holandsko	9	9,4	7,5	7	6,3	7,7	8,7	7,6	9,5	11
Rakúsko	9,7	10,3	9,1	8,7	8	10	8,8	8,3	8,7	9,2
Poľsko	39,6	36,9	29,8	21,6	17,2	20,6	23,7	25,8	26,5	27,3
Portugalsko	19,1	20	20,4	20,6	20,5	25,1	28,2	30,3	37,9	38,1
Rumunsko	21	19,7	21	20,1	18,6	20,8	22,1	23,7	22,7	23,6

Slovensko	16,1	15,9	13,9	10,1	10,4	13,6	14,7	15,7	20,6	21,6
Slovensko	33,4	30,4	27	20,6	19,3	27,6	33,9	33,7	34	33,7
Fínsko	20,7	20,1	18,7	16,5	16,5	21,5	21,4	20,1	19	19,9
Švédsko	20,4	22,6	21,5	19,2	20,2	25	24,8	22,8	23,7	23,6
Spojené kráľovstvo	12,1	12,8	14	14,3	15	19,1	19,6	21,1	21	20,5

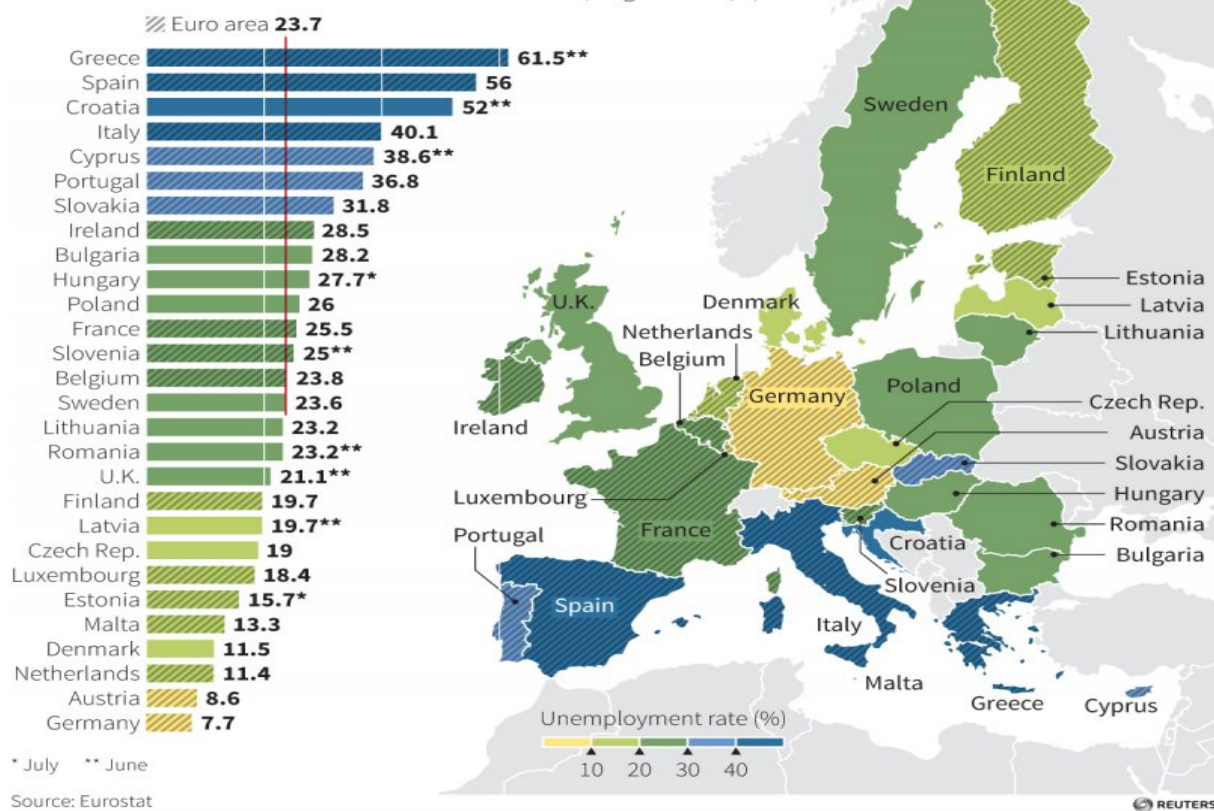
Zdroj: Eurostat, vlastné spracovanie

Údaje za roky 2004 až 2013, čiže vývoj miery nezamestnanosti mladých je uvedený v tabuľke. Miera nezamestnanosti je v nej uvedená už celková, čiže za celý rok 2013. **Na Slovensku bola miera nezamestnanosti mladých podľa Eurostatu (15-24 rokov) na úrovni 33,7 %.** Agentúra Reuters spracovala prehľadný graf a mapu s údajmi za august 2013.

Graf 1: Miera nezamestnanosti mladých ľudí v % v Európskej únii, august 2013

Youth unemployment rate holds steady

UNEMPLOYMENT RATE — SEASONALLY-ADJUSTED, August 2013 (%)

Zdroj: Reuters

Za posledných 5 rokov, čiže od roku 2009, odkedy sa prejavila najhlbšia recesia, situácia podľa údajov stagnuje na úrovni cca 33 % a musíme konštatovať, že tretina mladých je bez práce. Vznikol nám tu fenomén tzv. „stratená generácia“ mladých ľudí bez práce, ktorí strácajú základné pracovné návyky. Generácia mladých ľudí, ktorí chcú pracovať, no nemajú kde. Nejde len o problém absolventov, hoci tí najviac dvíhajú štatistiky, ale o problém veľkej skupiny ľudí, pre ktorú chýbajú pracovné miesta. Dôvodom sú aj chýbajúce pracovné miesta aj nesprávne nastavené odbory štúdia, ktoré nekorešpondujú s potrebami trhu práce.

Zamestnanosť mladých na Slovensku od 15-29 rokov

Pozrime sa teraz na zamestnanosť na Slovensku. Nasledujúca tabuľka vypovedá o vývoji miery zamestnanosti v % mladých ľudí na Slovensku za uplynulých 11 rokov, teda od obdobia vstupu Slovenska do EÚ. Nasledujúca tabuľka zobrazuje údaje o miere zamestnanosti mladých podľa pohlavia. Je rozdelená podľa vekových skupín, kde jasne vidíme, že do 19 rokov je zamestnanosť najnižšia, keďže väčšina týchto mladých ľudí ešte študuje a pripravuje sa na svoju budúcu profesiu.

Tabuľka 2: Miera zamestnanosti mladých na Slovensku v % podľa pohlavia a vekových skupín od 15 – 29 rokov

Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Muži a ženy spolu										
15 - 19 rokov	4,1	3,0	3,9	4,4	4,3	3,1	2,4	2,2	2,5	2,3
20 - 24 rokov	47,1	46,6	45,6	48,6	46,0	40,3	36,5	35,5	34,9	35,3
25 - 29 rokov	69,1	68,0	72,0	72,1	73,6	70,1	68,1	67,2	68,0	67,0
Muži										
15 - 19 rokov	4,2	3,2	4,7	5,3	5,7	4,2	2,8	2,5	2,8	2,8
20 - 24 rokov	50,2	51,0	51,1	54,1	53,5	46,8	42,1	44,2	42,1	42,2
25 - 29 rokov	79,1	80,2	83,8	84,9	85,4	80,9	76,2	76,0	78,3	75,6

Ženy										
15 - 19 rokov	4,1	2,7	3,1	3,5	2,8	1,9	2,1	1,8	2,2	1,8
20 - 24 rokov	43,8	41,9	39,9	42,8	38,3	33,5	30,7	26,5	27,4	28,0
25 - 29 rokov	58,8	55,4	59,8	58,7	61,4	58,8	59,7	58,0	57,2	58,0

Zdroj: Slovstat, vlastné spracovanie

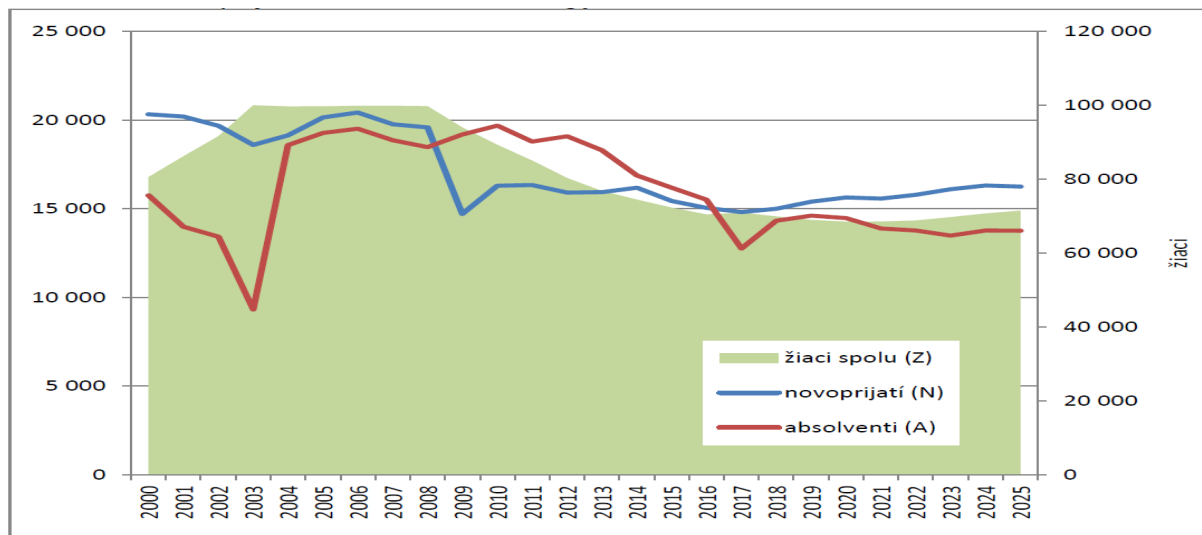
Zamestnanosť žien je za posledné tri roky o polovicu nižšia ako u mužov vo vekovej kategórii 20-24 rokov. Dôvodom môže byť nielen VŠ štúdium, ale aj to, že ženy sú v tom veku na materskej dovolenke, alebo sú diskriminované pri prijímaní do zamestnania z dôvodu pohlavia a veku, kedy si mnohé ženy zakladajú rodinu a zamestnávateľ predpokladá, že budú mať deti, o ktoré sa budú musieť určitú dobu intenzívne starať, a preto je pohodlnejšie zamestnať muža. Ak hovoríme o rodovej rovnosti, tak práve tu má svoje opodstatnenie.

Prehľad o študujúcej mládeži a prognózy o budúcich absolventoch

Portál www.aktuality.sk dňa 21.7. 2014 priniesol článok, v ktorom minister Richter avizuje, že počet nezamestnaných absolventov je alarmujúci. Momentálne je k tomuto dátumu podľa ministerstva práce evidovaných 26,73 % nezamestnaných absolventov. Aby sme vedeli predpokladať počet mladých ľudí, ktorí si v budúcnosti budú hľadať svoje prvé zamestnanie, potrebujeme poznať údaje o tých, ktorí sa v súčasnosti pripravujú na svoje budúce povolanie¹. Slovstat zverejnil ohľadom počtu mladých Slovákov, ktorí sa v súčasnosti pripravujú na svoje budúce povolanie posledné údaje z roku 2012. Hovoria o tom, že v roku 2012 sa na gymnáziách nachádzalo 80 346 žiakov. Žiakov študujúcich na stredných školách bolo 157 956 v roku 2012 a študujúcich na konzervatóriu 2 985. Študenti VŠ štúdiá študovali v počte 135 736 a doktorandov denného štúdiá bolo 10 006 (údaje z ÚIPŠ). Pozrime sa na prognózu budúcich absolventov, ako nám ju znázorňuje ÚIPŠ.

¹Neberieme do úvahy počty žiakov, ktorí študujú na gymnáziu, SŠ, či VŠ popri zamestnaní, nakoľko oni sú už zamestnaní a nebudú si po skončení školy hľadať svoje prvé platené zamestnanie.

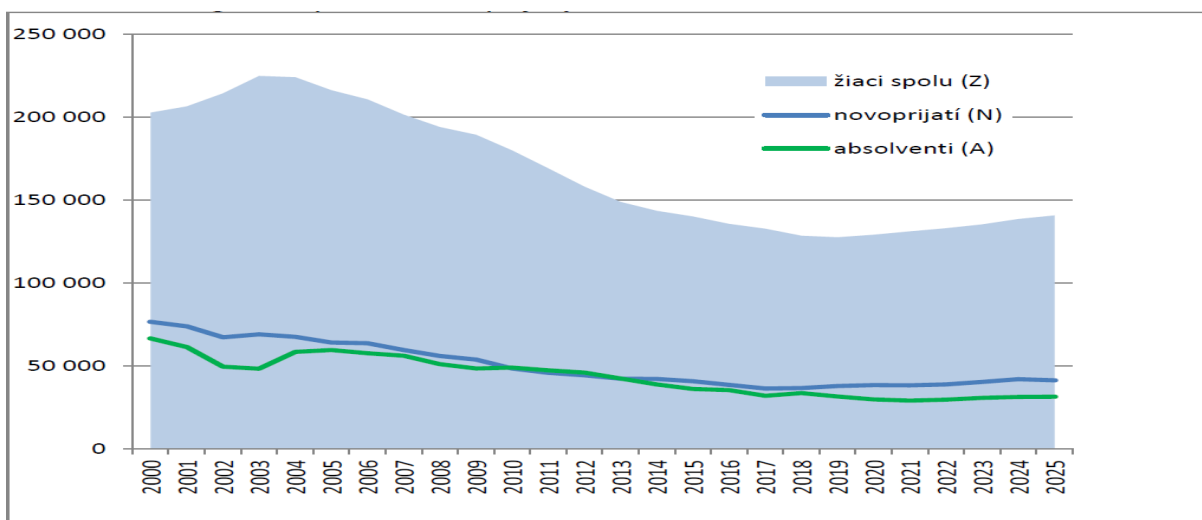
Graf 3: Vývoj a prognóza počtu absolventov gymnázií od roku 2000 – 2025

Zdroj: ÚIPŠ

Do roku 2006 celkový počet absolventov gymnázií rástol. V roku 2003 nastal zlom, ktorý bol spôsobený povinným napĺňaním deviatych ročníkov ZŠ. V rokoch 2007 až 2012 sa na gymnáziách celkovo nachádzalo okolo 19 tisíc žiakov. V ďalšom období sa očakáva nástup klesajúcej fázy, do roku 2023 sa počet zníži na 13,5 tisíc absolventov (očakávaný zlom v roku 2017 je dôsledkom legislatívnej zmeny). V roku 2025 by malo končiť v gymnáziách necelých **14 tisíc absolventov**.

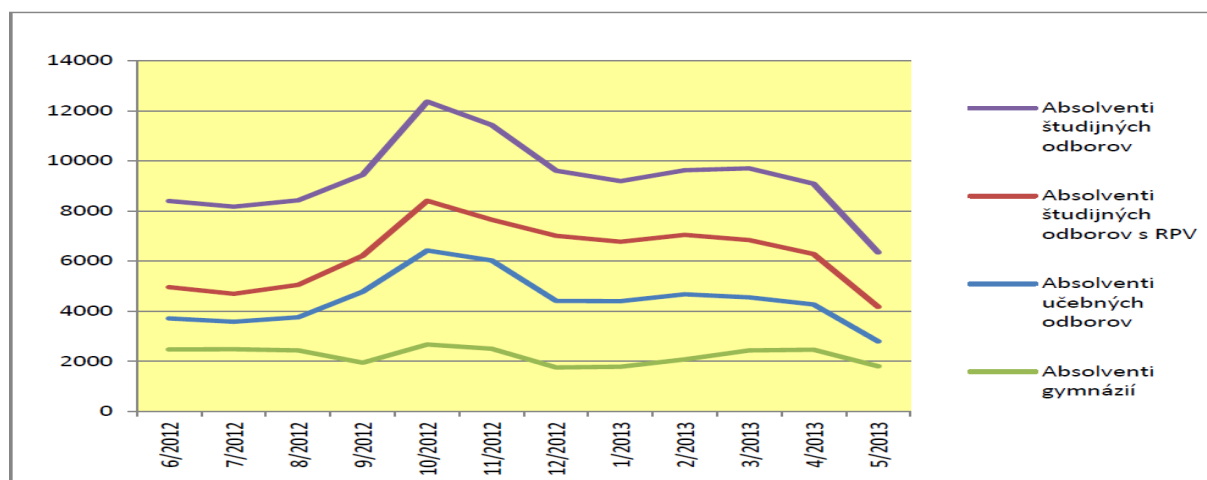
Graf 4: Vývoj a prognóza počtu žiakov a absolventov SOŠ od roku 2000 - 2025

Zdroj: ÚIPŠ

Zlomový skok spôsobený napĺňaním deviatych ročníkov základných škôl sa skončil v roku 2003. Od vtedy sa počet žiakov stredných odborných škôl začal systematicky znižovať. Doteraz sa počet znížil z 224,7 tisíc na 148,7 tisíc, t.j. o 34 %. V roku 2019 by mal dosiahnuť stav 127,5 tisíc. V ďalšom období ukazovateľ vzrastie o 10 % na 140 tisíc žiakov. Počet absolventov stredných odborných škôl sa teda v roku 2016 odhaduje približne na **42 tisíc**.

Graf 5: Počet nezamestnaných absolventov stredných škôl v sezóne 2012/2013

Zdroj: ÚIPŠ, RPV – rozšírené praktické vyučovanie

Krivky sezónneho vývoja nezamestnaných absolventov všetkých stredných škôl mali v predkrízovom období ustálený tvar. V porovnaní s predchádzajúcou sezónou 2011/12 bolo v evidencii úradov práce v priemere o 4 % nezamestnaných absolventov stredných škôl menej. Najnižšiu mieru absolventskej nezamestnanosti mali z oblasti absolventov študijných odborov s RPV v študijnom odbore mechanik – nastavovač, a mechanik – mechatronik, iba okolo 9%, najdlhšie si pobudli na úrade práce operátori drevárskej a nábytkárskej výroby pri miere nezamestnanosti 24 %, hodnotíme z údajov k mesiacu máj 2013.

Tabuľka 3: Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa veku, september 2012

Vek	Uchádzači o zamestnanie	%	Medziročný rozdiel
15 - 19	19 216	4,8	2,6
20 - 24	62 383	15,5	-0,5
25 - 29	53 148	13,2	-1,1

Zdroj: ÚPSVAR a ÚIPŠ, 2013

V medziročnom porovnaní sa veková štruktúra výraznejšie nezmenila. Najvyšší nárast zaznamenala skupina najmladších uchádzačov o zamestnanie. Podiel 15 až 19 ročných sa zvýšil z 2,2 % na 4,8 %. Naopak mierne sa znížilo zastúpenie 20 až 29 ročných, ato o -1,6 percentuálneho bodu.

Odliv mladej pracovnej sily do zahraničia

Mnohí mladí ľudia odišli pracovať do zahraničia. Existuje údaj o tom, koľko ľudí celkovo pracuje v zahraničí. Štatistický úrad SR uvádza, že podľa VZPS, počet pracujúcich v zahraničí v 1. štvrťroku 2014, sa znížil do 1 roka v porovnaní s 1. štvrťrokom 2013, poklesol o 5,2 tis., t.j. o 3,8 % na 130,5 tis. osôb. Najvyšší podiel tvorili pracujúci v stavebníctve (33,6 %) a v priemyselných činnostiach (19,2 %). Z európskych krajín pracovali slovenskí občania najmä v Rakúsku (29,7 %) a v Česku (28,5 %). Z regionálneho hľadiska najviac osôb, ktoré si našli prácu v zahraničí, bolo z Prešovského kraja (36,8 tis.). Trenčiansky kraj vykázal šiesty najvyšší podiel (5,7 %), ale v porovnaní s 1. štvrťrokom 2013 zaznamenal najvyšší medziročný pokles (o 4,2 tis. osôb).

Sumárne počty Slovákov, ktorí trvalo žijú v zahraničí, neviduje nijaká inštitúcia, uvádza denník Pravda. Každý občan si však platí povinné zdravotné poistenie. Ak odíde do zahraničia, musí si vybrať, v ktorej krajine ho bude odvádzať. Preto údaje zdravotných poisťovní môžu byť odpoveďou na to, koľko ľudí zo Slovenska každoročne odchádza. **V roku 2013 sa zo systému zdravotného poistenia odhlásilo takmer 30-tisíc mladých ľudí do 30 rokov.**² Približne rovnaký počet sa odhlásil v každom roku od 2009. Znamená

²Trebulová, J.: Ročne odíde do cudziny 30tisíc mladých. In: Pravda.sk
<<http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/306478-rocne-odide-do-cudziny-30-e2-80-93tistic-mladych/>>

to, že za posledných päť rokov z nášho zdravotného poistenia ich odišlo zhruba 150-tisíc. Dôvodom je práve vycestovanie do zahraničia. Ročníky od 1980 do 1990 boli populačne veľmi silné. Každoročne sa rodilo okolo 80-tisíc ľudí. Ak z nich každý rok odchádza približne 30-tisíc, je to viac ako tretina. Podľa britských štatistík sa v roku 2012 prihlásilo k slovenskej národnosti približne 65-tisíc ľudí. Najpriamejším migračným kanálom pre mladých je vysokoškolské štúdium v zahraničí. Pretože ak ho absolvujú napríklad v Česku, je veľký predpoklad, že tam aspoň polovica z nich zostane pracovať (trvalo najviac Slovákov žije v Česku a vo Veľkej Británii). Stratégia pre mládež na roky 2014 – 2020 uviedla prieskum, podľa ktorého by viac ako 70 percent mladých ľudí uprednostnilo život v inej krajine. Podľa dokumentu, ktorý pripravil rezort školstva, je vyše polovica nezamestnaných mladých ľudí bez práce dlhodobo. Robiť začínajú najskôr po 25. roku, na rozbehnutie vlastného podnikania nemajú prostriedky.

Avšak aj u nás existujú pracovné miesta, ktoré zamestnávateľia nevedia obsadiť. Ide zvlášť o odborné pracovné miesta. Na ISTP portáli vidíme, že požadujú prevažne zamestnancov z oblasti zdravotníctva, dopravy, strojárstva, sklárstva a remeselné profesie. Taktiež zamestnávateľia zahraničných korporácií potrebujú obsadiť jazykovo zdatných zamestnancov a nevedia nájsť pracovnú silu, ktorá ovláda aj menej používané jazyky vo svete ako sú jazyky škandinávskych štátov, či napríklad flámština. Mnohí z nich sa skúšajú uplatniť v zahraničí, väčšine sa však nepodarí nájsť miesto vo svojom odbore a tak mnohí VŠ vzdelaní Slováci pracujú v zahraničí manuálne, robia tzv. pásovú výrobu, resp. inú manuálnu, či nekvalifikovanú prácu (konkrétnejšie sa jedná o pozície ako upratovačka, chyžná, porter, čašník, predavač v obchode a pod.). Z kvalifikovaných odborov sa Slováci uplatňujú v zdravotníctve ako lekári, zdravotné sestry, či vo vede. Avšak táto odborná pracovná sila na Slovensku chýba už teraz.

Bývalý eurokomisár a zároveň súčasný kandidát na eurokomisára, Maroš Šefčovič k tejto téme povedal: „Podiel absolventov v odbore prírodných vied, matematiky a informatiky predstavuje len 9 %. Komisia odhaduje, že v oblasti IT existuje reálne riziko 900 tisíc neobsadených pracovných miest do roku 2020 v rámci EÚ.“

Podľa Ústavu informácií a prognóz školstva sa trh práce Slovenska v relatívne krátkej dobe zväčšilo 140 tisíc osôb, t.j. o 5,5 % nových potenciálnych uchádzačov (od roku 2006 sa počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva zvýšil z 2,558 milióna na súčasných 2,699 miliónov). K tomu pribudol nemalý počet občanov pracujúcich v zahraničí, ktorí sa s nástupom ekonomickej krízy začali vracieť domov.

Opatrenia, ktoré sa realizujú na zlepšenie situácie do budúca

Zamestnanci Sekcie služieb zamestnanosti, z odboru aktívnych opatrení na trhu práce z ÚPSVAR nám poskytli informácie o ich činnosti v tejto problematike. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny ako subjekty verejných služieb zamestnanosti v SR zabezpečujú implementáciu nástrojov aktívnych opatrení na trhu práce prostredníctvom národných projektov, pilotných projektov a projektov a programov. Tieto aktivity sú v rozhodujúcej miere financované z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu a spolufinancované zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

- **Vzdelávanie a príprava pre trh práce**

V rámci vzdelávania a prípravy pre trh práce uchádzačov o zamestnanie si uchádzači o zamestnanie prehĺbia alebo rozšíria svoje odborné zručnosti a praktické skúsenosti, tak aby spĺňali požiadavky potrebné na vykonávanie pracovných činností podľa dopytu zamestnávateľov. Do vzdelávacích aktivít sa môžu zapájať aj mladí ľudia od 15 – 24 rokov. V rokoch 2010 – 06/2014 sa vzdelávacie aktivity realizovali v rámci Slovenskej republiky okrem Bratislavského samosprávneho kraja (ďalej len „BSK“) prostredníctvom národných projektov **NP III-2/A „Vzdelávanie a príprava pre trh práce“ a NP III-2/B „Zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie“**, ktoré bolo financované z finančných prostriedkov Európskeho sociálneho fondu. V rámci BSK bolo vzdelávanie financované z prostriedkov štátneho rozpočtu. Súčasná legislatíva umožňuje 2 spôsoby realizácie vzdelávacích aktivít pre uchádzačov o zamestnanie:

Vzdelávanie uchádzača o zamestnanie zabezpečené úradom

Vzdelávanie, ktoré pre uchádzača o zamestnanie zabezpečuje úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad PSVR“), realizujú externí dodávatelia služieb vzdelávania, na výber ktorých sa vzťahuje zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V rámci tohto spôsobu vzdelávania môže úrad poskytnúť príspevok na vzdelávanie vo výške 100 % oprávnených výdavkov (tzv. kurzovné, ktoré sa vypláca dodávateľovi služieb vzdelávania za poskytnuté vzdelávanie). Okrem kurzovného sú oprávneným výdavkom aj výdavky na stravovanie, ubytovanie a výdavky na cestovné z miesta trvalého pobytu alebo

prechodného pobytu do miesta konania vzdelávania a späť podľa zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení neskorších predpisov. Úrad poskytuje tiež príspevok na služby pre rodinu s deťmi uchádzačovi o zamestnanie, ktorý sa zúčastňuje na vzdelávaní a je rodič starajúci sa o dieťa pred začatím povinnej školskej dochádzky, najviac vo výške 54,00 eur mesačne na jedno dieťa a na každé ďalšie dieťa najviac v sume 42,00 eur mesačne. V roku 2013 bolo na vzdelávanie, ktoré uchádzačovi o zamestnanie zabezpečuje úrad zaradených 1 302 uchádzačov o zamestnanie, z ktorých 241 (18,51 %) vo veku 15-24 rokov a 112 (8,6 %) absolventov škôl.

Vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy uchádzača o zamestnanie

V prípade ak vzdelávanie nemôže uchádzačovi o zamestnanie zabezpečiť úrad, môže si po dohode s úradom požadované vzdelávanie zabezpečiť uchádzač o zamestnanie z vlastnej iniciatívy. Ide o vzdelávanie, ktorého priamym dôsledkom je nástup do pracovného pomeru k zamestnávateľovi na výkon pracovnej činnosti, resp. začatie vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti podmienenej absolvovaním konkrétneho vzdelávania. Úrad občanovi, ktorí si zabezpečil vzdelávanie z vlastnej iniciatívy uhradí 100 % nákladov, maximálne však len do výšky 600,00 eur až po nástupe do zamestnania alebo začatia prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti, na základe písomnej žiadosti o úhradu finančných prostriedkov. V roku 2013 (od nadobudnutia účinnosti tohto spôsobu vzdelávania, od 1. mája 2013) bolo vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy uchádzača o zamestnanie zrealizované pre 136 uchádzačov o zamestnanie, z toho pre 7 (5,15 %) do 26 rokov, čo je veľmi nízke číslo. Zo strany uchádzačov o zamestnanie je najväčší záujem o nasledovné kurzy: opatrovateľská starostlivosť, výpočtová technika, účtovníctvo, zvéračské kurzy, strážna a bezpečnostná služba, obsluha vysokozdvížného vozíka, logistika a skladové hospodárstvo a jazykové kurzy.

- **Projekty zamerané na podporu vytvárania pracovných miest u zamestnávateľov pre mladých ľudí do 29 rokov**

Špecifickým konceptom poskytovania služieb pre mladých ľudí je aj podpora vytvárania pracovných miest u zamestnávateľov pre mladých ľudí vo veku do 29 rokov prostredníctvom národných projektov. Na realizáciu týchto projektov boli použité realokované zdroje zo štrukturálnych fondov EÚ, v súlade s uznesením vlády SR č. 191

zo 16. mája 2012, vo výške 70 mil. eur. Riadiaci orgán pre Operačný program Zamestnanosť a sociálny inklúzia (ďalej len „OP ZSI“) schválil dva národné projekty :

- národný projekt č. XX - Zamestnávanie nezamestnaných v samospráve s rozpočtom 20 mil. eur,
- národný projekt č. XXI - Podpora vytvárania PM s rozpočtom 50 mil. eur.

Časový rozsah realizácie oboch národných projektov je nastavený na obdobie od 01. 11. 2012 do 31. 08. 2015. Územne sa realizujú vo všetkých úradoch PSVR na celom území SR okrem Bratislavského samosprávneho kraja (BSK).

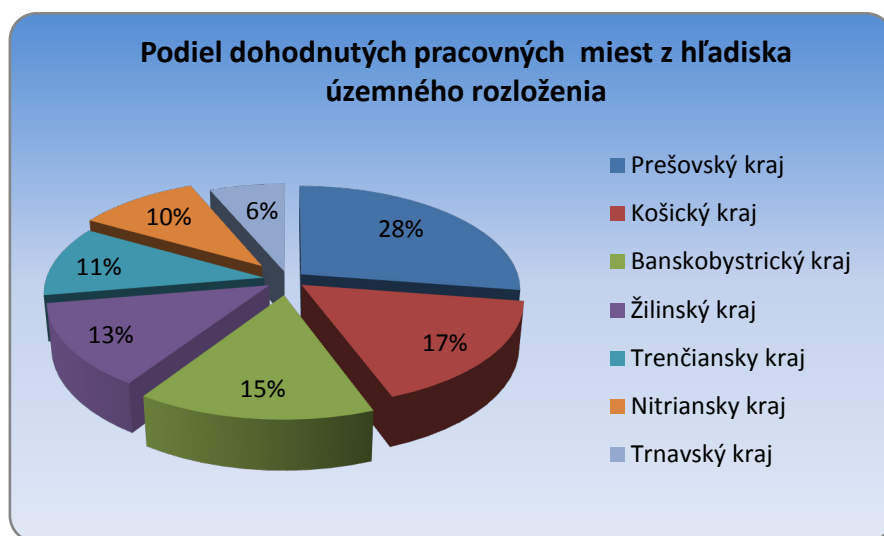
Projekt č. XX „ Podpora zamestnávania nezamestnaných v samospráve“

Podpora zvyšovania zamestnanosti mladých ľudí s využitím zamestnávateľov v samospráve sa realizuje prostredníctvom národného projektu č. XX - Podpora zamestnávania nezamestnaných v samospráve. Projekt je realizovaný v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia z Prioritnej osi č. 1: Podpora rastu zamestnanosti. Zámer tohto projektu bolo realizovať a prioritne podporovať vo všetkých regiónoch SR okrem Bratislavského samosprávneho kraja vytvorenie pracovných možností a príležitosti zamestnať sa mladým ľuďom. Povinná doba trvania pracovného miesta je najmenej 12 mesiacov s poskytovaním príspevku minimálne 6 mesiacov a najviac 18 mesiacov s podporovaním maximálne 9 mesiacov. Príspevok na úhradu časti mzdových nákladov sa poskytuje mesačne vo výške 95 % celkovej ceny práce zamestnanca. Taktiež je možné zamestnávateľovi uhradiť jednorazový príspevok na úhradu časti nákladov na pracovný odev, pracovnú obuv a osobné ochranné pracovné pomôcky, najviac vo výške 40 eur na jedno vytvorené pracovné miesto. Vo väzbe na neuspokojivé priebežné výsledky projektu, ktoré vyplynuli z prvej monitorovacej správy projektu riadiaci orgán pre OPZaSI, rozhodol o rozšírení cieľovej skupiny a o zmene rozpočtu projektu 2.8.2013. V období od schválenia projektu do 31.12.2013 dohodli úrady PSVR so zamestnávateľmi vytvorenie 618 pracovných miest pre mladých ľudí do 29 rokov v objeme finančných prostriedkov 2 252 368,95 eur, s priemernou dobou podporovania 7,41 mesiaca. Pre uchádzačov starších ako 50 rokov veku bolo vytvorených 38 pracovných miest, v objeme 139 597,69 eur, takže spolu v tomto projekte bolo vytvorených 656 pracovných miest v celkovom objeme finančných prostriedkov 2 391 966,64 eur.

Projekt XXI „Podpora vytvárania pracovných miest“

NP XXI vznikol ako jeden z projektov podpory vytvárania pracovných miest pre UoZ do 29 rokov z dôvodu riešenia vysokej miery nezamestnanosti mladých ľudí a zároveň ako podpora malých a stredných podnikov, ktoré sú hlavným zdrojom nových pracovných miest. Z hľadiska územného rozloženia boli aktivity NP realizované zamestnávateľmi predovšetkým v krajoch s dlhodobou najvyššou nezamestnanosťou a najviac pracovných miest bolo obsadených UoZ vedených v evidencii UoZ nad 12 mesiacov.

Graf 6: Podiel dohodnutých pracovných miest z hľadiska územného rozloženia

Zdroj: ÚPSVaR SR, Sekcia služieb zamestnanosti

V rámci projektu sa realizovali 2 hlavné aktivity:

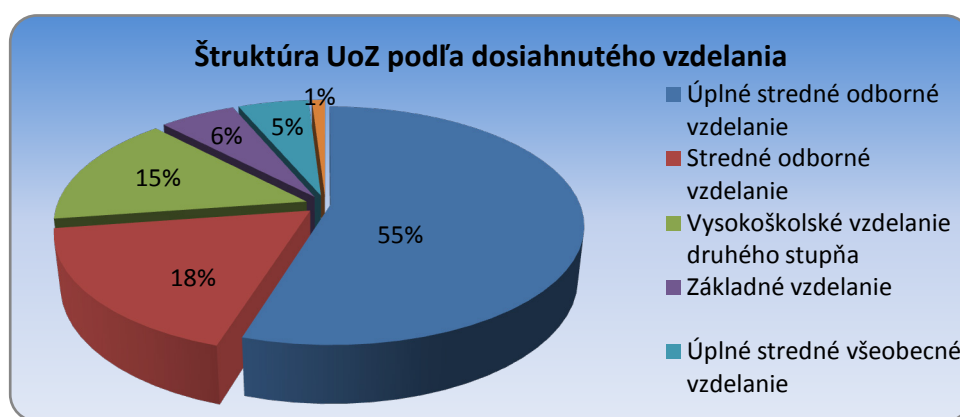
➤ **Oprávnená aktivita č. 1**

Podpora vytvárania pracovných miest u vybraných zamestnávateľov vrátane zamestnávateľov pôsobiacich v oblasti nákladnej cestnej dopravy resp. ostatnej osobnej dopravy, pre UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, prijatých do pracovného pomeru na plný pracovný úväzok, na dobu najmenej 18 mesiacov. Oprávnenými žiadateľmi sú mikro aj makro zamestnávateľia, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, občianske združenia, nadácie a i., ktoré vykonávajú hospodársku činnosť za účelom dosahovania zisku, resp. poskytujú tovary a služby za úhradu alebo realizujú aktivity, ktorých výstupom je hospodárska činnosť za účelom dosahovania zisku resp. ponúkajú tovarov a služieb za úhradu.

➤ Oprávnená aktivita č. 2

Podpora vytvárania PM u zamestnávateľov pôsobiacich v oblasti nákladnej cestnej dopravy resp. ostatnej osobnej pozemnej dopravy, pre UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, prijatých do pracovného pomeru na plný pracovný úväzok, na dobu najmenej 30 mesiacov. Oprávnení žiadatelia sú podnikatelia, ktorých prevažujúca činnosť je v oblasti nákladnej cestnej dopravy, resp. ostatnej osobnej pozemnej dopravy podľa SK NACE rev.2. Z predložených žiadostí v roku 2013 úrady v rámci obidvoch aktivít uzatvorili dohody o poskytnutí finančného príspevku v celkovej dohodnutej výške 47 719 311,41 eur na vytvorenie 8 820 pracovných miest. Z hľadiska rozdelenia projektov podľa právnej formy konečných prijímateľov, viac ako polovicu projektov realizovali spoločnosti s ručením obmedzeným. Z hľadiska veľkosti podniku tvorili v percentuálnom vyjadrení 75 % z celkového počtu zamestnávateľov mikropodniky. Pracovné miesta boli obsadené prevažne UoZ vo veku 25-29 rokov, 61 % zo všetkých prijatých UoZ. Z celkového počtu 9113 umiestnených UoZ (z dôvodu preobsadzovania UoZ na vytvorených PM je tento počet vyšší ako počet vytvorených pracovných miest) tvorili znevýhodnení UoZ v percentuálnom vyjadrení 79 %, pričom dominovali UoZ mladší ako 26 rokov veku. V rámci NP boli do pracovného pomeru prijatý UoZ s dosiahnutým vzdelaním v nasledovnej štruktúre:

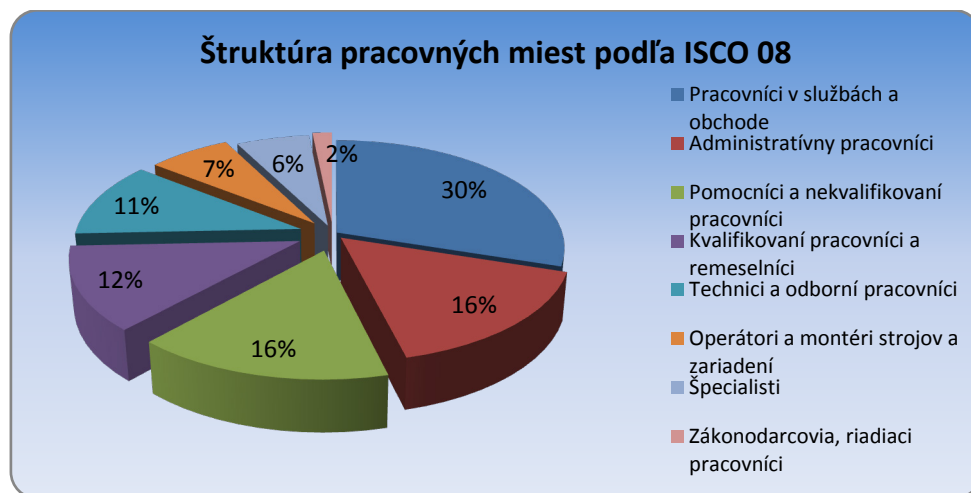
Graf 6:Štruktúra UoZ podľa dosiahnutého vzdelania

Zdroj: ÚPSVaR SR, Sekcia služieb zamestnanosti

Pracovné miesta boli vytvárané v prvom rade pre pracovníkov v službách a obchode, administratívnych pracovníkov, pomocníkov, nekvalifikovaných pracovníkov nasledovne:

Graf 7: Štruktúra pracovných miest podľa ISCO 08

Zdroj: ÚPSVaR SR, Sekcia služieb zamestnanosti

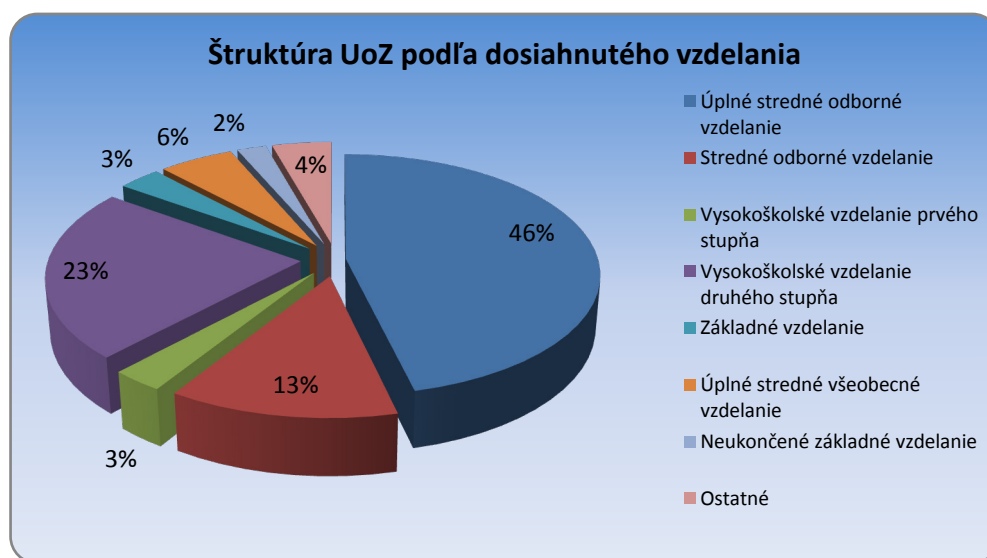
Realizácia NP „Podpora vytvárania pracovných miest“ začala v novembri 2012 a z celkového rozpočtu vo výške 50 mil. eur bolo na toto AOTP v roku 2013 vyčerpaných 40,15 %.

Projekt XXI/A „Podpora vytvárania pracovných miest - 2“

Pokračovaním NP XXI „Podpora vytvárania pracovných miest“ je NP XXI/A „Podpora vytvárania pracovných miest – 2“, na ktorého rozpočet boli použité nevyužitú finančné prostriedky z projektu „Podpora zamestnávania nezamestnaných v samospráve“. Cieľ NP a cieľová skupina zostali nezmenené s jediným rozdielom, že doba evidencie UoZ sa skrátila na obdobie najmenej 1 mesiac. Z hľadiska územného rozloženia boli aktivity NP realizované zamestnávateľmi predovšetkým v krajoch s dlhodobou najvyššou nezamestnanosťou, a to v Prešovskom a Košickom kraji. Takmer tretina pracovných miest - v percentuálnom vyjadrení 30 % bola obsadená UoZ vedených v evidencii UoZ nad 12 mesiacov, rovnako ako to bolo aj v prípade NP XXI. V rámci NP sa realizovala hlavná aktivita - podpora vytvárania pracovných miest u vybraných zamestnávateľov, pre UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny, prijatých do pracovného pomeru na plný pracovný úväzok, na dobu najmenej 18 mesiacov. Z počtu 1801 predložených žiadostí úrady uzatvorili v sledovanom období 1303 dohôd o poskytnutí finančného príspevku v celkovej

dohodnutej výške 11 495 916,36 eur, na vytvorenie 2 112 pracovných miest. Z hľadiska rozdelenia projektov podľa právnej formy konečných užívateľov, viac ako polovicu projektov realizovali spoločnosti s ručením obmedzeným. Z hľadiska veľkosti podniku tvorili v percentuálnom vyjadrení 74 % z celkového počtu zamestnávateľov mikropodniky. Pracovné miesta boli obsadené UoZ prevažne vo veku 15-24 rokov, v percentuálnom vyjadrení až 59 % zo všetkých prijatých UoZ, t.z. viac ako polovica týchto pracovných miest bola obsadená mladými UoZ v uvedenej vekovej štruktúre. V porovnaní s NP XXI nastala zmena, nakoľko v oprávnených aktivitách v tomto NP prevládali UoZ vo veku 25-29 rokov. Z celkového počtu 1933 umiestnených UoZ (z dôvodu preobsadzovania UoZ na vytvorených pracovných miestach je tento počet vyšší ako počet vytvorených pracovných miest) tvorili znevýhodnení UoZ v percentuálnom vyjadrení 87 %, pričom dominovali UoZ mladší ako 26 rokov veku. V rámci NP boli do pracovného pomeru prijatí UoZ s dosiahnutým vzdelaním v nasledovnej štruktúre :

Graf 8: Štruktúra UoZ podľa dosiahnutého vzdelania

Zdroj: ÚPSVaR SR, Sekcia služieb zamestnanosti

Pracovné miesta boli vytvárané predovšetkým pre pracovníkov v službách a obchode, administratívnych pracovníkov, pomocníkov, nekvalifikovaných pracovníkov. Realizácia NP začala v septembri 2013 a z celkového rozpočtu vo výške 11 884 125,38 EUR bolo na toto AOTP v roku 2013 vyčerpaných 0,37 %. Implementácia národných projektov NP XXI a NP XXI/A zameraných na podporu vytvárania pracovných miest pre

mladých UoZ mala plynulý priebeh o čom svedčí aj fakt, že aktivita prijímanie žiadostí o poskytnutie finančného príspevku bola v oboch prípadoch ukončená skôr ako bolo schválené v časovom harmonograme z dôvodu vysokého záujmu zo strany zamestnávateľov o tieto AOTP.

Projekt XXI/B „Podpora vytvárania pracovných miest - 3“

Pokračovaním NP XXI „Podpora vytvárania pracovných miest“ a NP XXI/A „Podpora vytvárania pracovných miest – 2“ je NP XXI/B „Podpora vytvárania pracovných miest – 3“. Projekt sa realizuje formou *Oznámenia o možnosti predkladania žiadosti o poskytnutie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest v rámci národného projektu XXI/B „Podpora vytvárania pracovných miest - 3“*. Oznámenie bolo zverejnené na webovej stránke ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny www.upsvar.sk dňa 19. júna 2014. V zmysle tohto oznámenia môžu zamestnávatelia predkladať žiadosti o poskytnutie finančného príspevku na vytvorenie pracovných miest pre oprávnenú cieľovú skupinu na úrady PSVR v územnej pôsobnosti ktorého budú vytvárať pracovné miesta.

Oprávnené územie

V rámci tohto oznámenia možno poskytnúť finančný príspevok na podporu vytvárania pracovných miest vo všetkých samosprávnych krajoch Slovenska okrem Bratislavského samosprávneho kraja. Rozpočet projektu na realizáciu hlavnej aktivity predstavuje sumu 4 889 975,55 eur. Finančná pomoc pozostáva z príspevku zo ŠR a ESF. Vzájomný pomer medzi prostriedkami spolufinancovania zo ŠR a prostriedkami z ESF je 15 %: 85 %. Cieľ NP a cieľová skupina zostali nezmenené s jediným rozdielom, že sa menila požadovaná doba evidencie UoZ. Cieľovou skupinou sú mladí nezamestnaní vo veku do 29 rokov vrátane, ktorí sú uchádzačmi o zamestnanie podľa § 6 zákona o službách zamestnanosti, vedení v evidencii uchádzačov o zamestnanie úradu najmenej tri mesiace.

Oprávnení žiadatelia

Zamestnávateľ - podnikateľ, ktorý je mikro, malým alebo stredným podnikom v zmysle definície použitej v prílohe č. 1 Nariadenia Komisie (ES) č. 800/2008 zo 6. augusta 2008 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné so spoločným trhom podľa článkov 87 a 88 zmluvy (Všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách) zverejnenej v Úradnom vestníku Európskej únie L 214/40 dňa 9.8.2008. Zamestnávateľ - podnikateľ, podľa § 2

ods. 2 Obchodného zákonníka, ktorý je veľkým podnikom (nesplňa aspoň jednu z podmienok definície MSP).

Projekt XXXVII „Podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ do 29 rokov v BSK“

Národný projekt XXXVII sa realizuje prostredníctvom úradov práce, sociálnych vecí a rodiny ako aktívne opatrenie na trhu práce podľa § 54 ods. 1 písm. a) zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. NP sa realizuje formou *Oznámenia o možnosti predkladania žiadostí o poskytnutie finančného príspevku na podporu vytvárania pracovných miest pre UoZ do 29 rokov v BSK v rámci národného projektu XXXVII „Podpora vytvárania pracovných miest pre UoZ do 29 rokov v BSK“*. Oznámenie bolo zverejnené na webovej stránke ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny dňa 19. júna 2014. V súlade s týmto oznámením môžu zamestnávateľia predkladať žiadosti o poskytnutie finančného príspevku na vytvorenie pracovných miest pre cieľovú skupinu na úrady práce, sociálnych vecí a rodiny v územnom obvode, ktorých predpokladajú vytvoriť pracovné miesta. V rámci tohto oznámenia možno poskytnúť finančný príspevok na podporu vytvárania pracovných miest v Bratislavskom samosprávnom kraji. Rozpočet projektu na realizáciu hlavnej aktivity projektu je vo výške 977 995,11 eur. Finančná pomoc pozostáva z príspevku zo ŠR a ESF. Vzájomný pomer medzi prostriedkami spolufinancovania zo ŠR a prostriedkami z ESF je 15 %: 85 %. Cieľovú skupinu tvoria mladí nezamestnaní vo veku do 29 rokov vrátane, ktorí sú uchádzačmi o zamestnanie podľa § 6 zákona o službách zamestnanosti, vedení v evidencii uchádzačov o zamestnanie úradu najmenej tri mesiace.

Oprávnení žiadatelia

Zamestnávateľ - podnikateľ, ktorý je mikro, malým alebo stredným podnikom, podnikateľ, podľa § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka, ktorý je veľkým podnikom (nesplňa aspoň jednu z podmienok definície MSP), neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, občianske združenia, nadácie a i., ktoré vykonávajú hospodársku činnosť za účelom dosahovania zisku, resp. poskytujú tovary a služby za úhradu alebo realizujú aktivity, ktorých výstupom je hospodárska činnosť.

Podpora vytvárania pracovných miest u vybraných zamestnávateľov z oprávnenej cieľovej skupiny, prijatých do pracovného pomeru na plný pracovný úväzok, na dobu najmenej 18 mesiacov. Príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta sa poskytne zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru UoZ z oprávnenej cieľovej skupiny na plný pracovný úväzok na dobu minimálne 18 mesiacov.

Príspevok sa poskytuje mesačne najviac počas 12 mesiacov. Maximálny príspevok na jedno vytvorené pracovné miesto na jeden mesiac je najviac vo výške minimálnej celkovej ceny práce (MCCP), na rok 2014. Minimálna celková cena práce na rok 2014 je 475,89 eur. Mesačná výška príspevku je najviac vo výške 90% celkovej ceny práce zamestnanca, z toho najviac vo výške MCCP na rok 2014, t.j. maximálne 475,89 eur. Časový harmonogram realizácie projektu je na obdobie jún 2014 – november 2015. Obidva národné projekty, vzhľadom na to, že boli zverejnené iba 19. júna 2014, v súčasnom období nie je možné hodnotiť.

Opatrenia v rámci Záruky pre mladých diskutované na úrade vlády vo februári 2014

V súlade s Akčným plánom aktualizovaného Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2012 prijalo MPSVR SR v októbri 2012 v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVŠ SR) **Akčný plán pre mládež**, ktorý obsahuje 7 spoločných opatrení zameraných najmä na kvalitu a význam vzdelávania vrátane odborného vzdelávania a prípravy reagujúceho na požiadavky trhu práce:

- podpora vzdelávania mládeže v Slovenskej republike,
- zvyšovanie kvality vzdelávania a odborného vzdelávania pre trh práce,
- prijatie nástrojov na podporu zamestnanosti a podnikania mládeže,
- podpora mobility mládeže,
- lepšie využívanie ESF v prospech zamestnávania mladých ľudí,
- poznanie dopytu po práci, lepšia šanca mladých ľudí na trhu práce,
- lepšie zacielenie absolventskej praxe.

Odporúčaním Rady Európskej únie z 22. apríla 2013 o zavedení záruky pre mladých ľudí (2013/C 120/01) bolo členským štátom EÚ odporúčané zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia vo veku do 25 rokov dostali kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže v lehote štyroch mesiacov po tom, čo prídu o zamestnanie alebo ukončia formálne vzdelanie. Ponuka ďalšieho vzdelávania by mohla zahŕňať kvalitné programy odbornej prípravy, ktoré by viedli k uznávanej odbornej kvalifikácii. Pojem „**Záruka pre mladých ľudí**“ sa preto vzťahuje na situáciu, keď mladí ľudia dostanú kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy

alebo stáže v lehote štyroch mesiacov po tom, čo prídu o prácu alebo ukončia formálne vzdelanie. V materiáli Úradu vlády SR sa píše, že v súlade s odporúčaním Rady Európskej únie by sa záruka pre mladých ľudí mala realizovať ako systém pozostávajúci z podporných opatrení a mala by zohľadňovať národné, regionálne a miestne okolnosti.

V Oznámení Európskej komisie z 19. júna 2013 „Spoločne pre mladých ľudí Európy“ je Výzva na prijatie opatrení proti nezamestnanosti mládeže. Členské štáty sú vyzývané, aby predložili plán realizácie systému záruk pre mladých ľudí regióny s mierou nezamestnanosti mládeže vyššou ako 25 %. V tomto pláne by sa mali uviesť kroky, ktoré povedú k realizácii systému záruk na národnej úrovni, príslušné úlohy verejných orgánov a ostatných organizácií, spôsoby financovania tohto systému, metódy monitorovania pokroku, ako aj časový harmonogram. Ostatné členské štáty boli vyzvané, aby obdobné plány predložili do jari 2014. Táto iniciatíva sa bude zameriavať na mladých ľudí vo veku 15 – 24 rokov (do 25 rokov), ktorí nie sú zamestnaní, neštudujú, ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave (tzv. NEET – not in employment, education or training). V septembri 2013 zaslala Európska komisia členským štátom Osnovu pre národné plány implementácie záruk pre mladých ľudí, a to formou pracovného dokumentu a príkladov jednotlivých opatrení. Podľa uvedeného pracovného dokumentu je vypracovaný **Národný plán implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike.**

Úrad vlády na rokovaní vlády z 5. februára v 7. bode programu k Záruke mládeži uvádza, že MPSVR SR v januári 2012 pripravilo dva projekty : „Podpora zamestnávania nezamestnaných v samospráve“ a „Podpora vytvárania pracovných miest“, zamerané na podporu vytvárania pracovných miest vo verejnom a súkromnom sektore pre mladých nezamestnaných do 29 rokov, vedených v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej 3 mesiace, s celkovou alokáciou 70 mil. eur z Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Realizáciou projektov sa v období rokov 2012 až 2015 predpokladá vytvorenie takmer 14 tis. pracovných miest. Projekty sa realizujú od novembra 2012 v rámci SR s výnimkou Bratislavského samosprávneho kraja prostredníctvom úradov. Podpora má formu príspevku pre zamestnávateľa na úhradu časti mzdových nákladov prijatého zamestnanca. V Návrhu Operačného programu Ľudské zdroje na obdobie rokov 2014 – 2020 (verzia september 2013), Prioritná os 1. Zamestnanosť sa uvádza samostatná Investičná priorita 1.2 Udržateľná integrácia mladých ľudí na trh práce, ktorí nie sú zamestnaní, v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, predovšetkým v kontexte záruky. Jej špecifický cieľ je zameraný na zvýšenie zamestnanosti, zamestnateľnosti a účasti mladých ľudí na trhu práce, zníženie ich

nezamestnanosti, najmä podporou programov a projektov ponúkajúcich im zamestnanie, ďalšie vzdelávanie, učňovskú prípravu alebo stáž, resp. absolventskú prax. Od zaradenia tejto investičnej priority sa očakáva najmä zníženie miery neaktivity mladých ľudí do 25 rokov, najmä tých, ktorí nie sú zamestnaní ani zapojení do procesu vzdelávania alebo odbornej prípravy (NEET) a zavedenie nových alebo inovatívnych foriem podpory mladých ľudí s cieľom ich vzdelávania, vrátane učňovského vzdelávania, hľadania zamestnania, stáže, resp. praxe. Od začiatku realizácie projektov bolo k 15.1. 2014 podporené vytvorenie 11 602 pracovných miest pre mladých nezamestnaných do 29 rokov.

V rámci štátnej sociálnej podpory sa uplatňuje zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 600/2003 Z. z.“), ktorý upravuje podmienky nároku na túto rodinnú dávku a aj situácie, pri existencii ktorých nárok nevzniká. V tomto smere predmetný zákon vytvára pozitívne predpoklady nielen pre získanie príslušného vzdelania, ale následne aj pre možnosť získania zamestnania. Z hľadiska integrácie osôb so zdravotným postihnutím o zavedení záruky pre mladých ľudí má SR vybudovaný systém kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia. Podmienky poskytovania peňažných príspevkov na kompenzáciu sú ustanovené zákonom č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia. Pre fyzické osoby, ktoré nezískali nižšie stredné vzdelanie, ktoré sa získava úspešným ukončením posledného ročníka vzdelávacieho programu pre druhý stupeň základnej školy, môžu základné školy a stredné odborné školy organizovať vzdelávanie na získanie tohto stupňa vzdelania. V rámci prepojenia vzdelávania s trhom práce Zákon č. 324/2012 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 184/2009 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v znení neskorších predpisov stanovil v § 3 ods. 4, že MPSVR SR v spolupráci s MŠVVŠ SR zverejňuje dvakrát ročne na svojom webovom sídle informáciu o uplatnení absolventov stredných škôl na trhu práce podľa jednotlivých krajov, stredných škôl, študijných odborov a učebných odborov a na regionálnej úrovni. Podľa § 4 ods. 2 zákona o OVP vytvára samosprávny kraj v rámci svojej pôsobnosti regionálnu stratégiu výchovy a vzdelávania v stredných školách v súlade s analýzami a prognózami o vývoji trhu práce. V rámci užšieho prepojenia vzdelávania a trhu práce bola vytvorená metodika účasti zástupcu stavovskej organizácie alebo profesijnej organizácie na teoretickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky, praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky, absolventskej skúške alebo záverečnej skúške.

S cieľom zosúladiť záujmy uchádzačov o štúdium na stredných školách s potrebami trhu práce Samosprávny kraj podľa ustanovenia § 4 ods. 2 písm. b) a c) zákona o OVP zabezpečuje informovanosť žiakov a ich zákonných zástupcov o potrebách trhu práce a o kvalite a možnostiach odborného vzdelávania a prípravy v stredných odborných školách vo svojej územnej pôsobnosti, poskytuje tieto informácie centráм pedagogicko-psychologického poradenstva, určuje všeobecne záväzným nariadením po prerokovaní v Krajskej rade pre odborné vzdelávanie a prípravu najneskôr do 30. septembra počet tried prvého ročníka stredných škôl financovaných zo štátneho rozpočtu vo svojej územnej pôsobnosti pre prijímacie konanie v nasledujúcom školskom roku v súlade s regionálnou stratégiou výchovy a vzdelávania v stredných školách a analýzami a prognózami o vývoji trhu práce, to sa nevzťahuje na gymnáziá s osemročným vzdelávacím programom v jeho územnej pôsobnosti a stredné školy v jeho územnej pôsobnosti, ktorých zriaďovateľom je obvodný úrad v sídle kraja. Na základe Rámcového plánu legislatívnych úloh vlády SR sa pripravuje novela zákona O odbornom vzdelávaní a príprave, po zavedení prvkov duálneho vzdelávania sa okrem užšieho prepojenia procesu vzdelávania s praxou očakáva aj zníženie počtu absolventov škôl, ktorí po ukončení vzdelávania nenájdu pracovné uplatnenie.

Implementácia záruky mládeži v oblasti práce s mládežou sa uskutočňuje prostredníctvom Zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vytvára priestor pre akreditáciu programov neformálneho vzdelávania v oblasti práce s mládežou. Programy neformálneho vzdelávania v práci s mládežou zabezpečujú rozvoj tzv. mäkkých zručností a kompetencií, ktoré uľahčujú mladým ľuďom vstup na pracovný trh a podporujú ich aktívne občianstvo. Podľa uvedeného zákona je mládežníkom fyzická osoba vo veku do 30 rokov. Táto sa môže zúčastňovať špecializovaných činností v práci s mládežou, na ktoré je možné poskytovať aj dotácie zo štátneho rozpočtu. MŠVVŠ SR v rámci svojej dotačnej činnosti zabezpečuje podporu systematickej činnosti občianskych združení detí a mládeže, ktoré do svojej činnosti zapájajú viac ako 60 tisíc mládežníkov.

Od roku 2015 MŠVVŠ SR prostredníctvom nastavenia kvalitatívnych kritérií zintenzívni podporu tých občianskych združení, ktoré svoje vzdelávacie aktivity zabezpečujú formou akreditovaného vzdelávania podľa zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Národný projekt ESF v rámci operačného programu Vzdelávanie „**Komprax – Kompetencie pre prax**“, ktorého cieľom je prostredníctvom vzdelávania mladých ľudí vo veku 15 až 17 rokov rozvíjať ich komunikačné a prezentačné zručnosti, pripravovať ich na prácu v tíme a formou priamej finančnej podpory ich malých projektových zámerov učiť ich projektovému mysleniu, vrátane rozpočtovania a finančného zúčtovania. Súčasťou projektu je aj problematika uznávania výsledkov neformálneho vzdelávania v práci s mládežou. Intenzívna komunikácia zástupcov mládeže so zástupcami štátneho sektora, regionálnej a miestnej samosprávy, inštitúcií formálneho vzdelávania, ako aj so zástupcami zamestnávateľov vyústila do podpisu Deklarácie o uznávaní výsledkov neformálneho vzdelávania, ktorú okrem ministra školstva, vedy, výskumu a športu podpísali zástupcovia vyššie uvedených subjektov.

Program Európskej únie „**Mládež v akcii**“, podporuje mobilitu mládeže prostredníctvom výmen mládeže, mládežníckych iniciatív a najmä Európskej dobrovoľníckej služby, podporuje kreativitu a inovácie mládeže, vytvára príležitosti pre mladých ľudí na zvyšovanie ich kompetencií, ktoré môžu prispieť k ich úspešnému uplatneniu sa na trhu práce v rámci celej EÚ, či už v pozícii zamestnanca, alebo podnikateľa. Program bude pokračovať v rokoch 2014 - 2020 ako súčasť programu EÚ pre oblasť vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu „Erasmus+“ a jeho hlavným cieľom bude vytváranie synergických efektov v rámci formálneho a neformálneho vzdelávania.

Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014 – 2020 bola vytvorená na základe konzultácií s mládežou, so zástupcami štátnej správy, regionálnej a miestnej samosprávy, expertmi a zástupcami mládežníckych mimovládnych organizácií. Určuje strategické ciele v rôznych oblastiach života mládeže, pričom ich spoločným zámerom je, okrem iného, zabezpečiť viac príležitostí pre mládež vo vzdelávaní a zamestnaní. Pravidelnú komunikáciu medzi relevantnými rezortmi, ktoré budú zabezpečovať vykonávanie opatrení, smerujúcich k dosiahnutiu cieľov tejto stratégie, bude zabezpečovať medzirezortná pracovná skupina, ktorej činnosť koordinuje MŠVVŠ SR.

Podporné rezortné opatrenia sa budú realizovať v dvoch základných fázach: **prevenčnej**, realizovanej najmä v rezorte školstva, vedy, výskumu a športu a **nápravnej**, realizovanej najmä v rezorte práce, sociálnych vecí a rodiny.

V rámci **prevenčnej fázy** v oblasti vzdelávania boli navrhnuté 3 podporné opatrenia:

- zabezpečiť opätovné začlenenie dospelých na trh práce prostredníctvom aktivačných opatrení a cielených služieb zamestnanosti, druhej šance na vzdelávanie a krátkodobého odborného vzdelávania,
- implementovať systém uznávania výsledkov ďalšieho vzdelávania,
- v implementačných aktivitách určiť zodpovedajúci prvý krok na poskytnutie záruky v lehote štyroch mesiacov na poskytnutie záruky pre mladých ľudí v prípade tých NEET, ktorí nie sú vedení v evidencii UoZ a budú sa zúčastňovať na aktivitách vykonávaných v pôsobnosti rezortu školstva, vedy, výskumu a športu.

V oblasti práce s mládežou boli navrhnuté 2 opatrenia:

- prostredníctvom národného projektu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje zabezpečiť v období 2014 – 2020 experimentálne overenie činnosti moderných centier mládeže na komunálnej úrovni s cieľom zabezpečiť informačné aktivity a príležitosti na neformálne vzdelávanie v práci s mládežou, a to najmä pre mladých ľudí s nedostatkom príležitostí, vrátane NEET a nezamestnaných,
- prostredníctvom národného projektu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje zabezpečiť v období 2014 – 2020 v spolupráci MŠVVŠ SR a MPSVR SR podmienky pre vykonávanie dobrovoľníckej služby, prostredníctvom ktorej by mladí ľudia získavali kompetencie pre plnohodnotné uplatnenie sa v pracovnom živote.

Nápravná fáza obsahuje podstatne viac opatrení v oblasti podpory zamestnávania a zamestnatelnosti mladých ľudí, ktoré aspoň stručne uvádzame v našej štúdii, zameranej na nezamestnanosť mladých ľudí:

- **Podporné opatrenie č. 1:** pripraviť možnosť zavedenia nového aktívneho opatrenia na trhu práce (AOTP), ktorým môže byť napr. **príspevok na podporu vytvorenia prvého pracovného miesta**.
- **Podporné opatrenie č. 2:** vypracovať návrh na úpravu absolventskej praxe (§ 51 zákona o službách zamestnanosti) tak, aby jej vykonávanie UoZ podľa súčasného právneho stavu bolo nahradené pracovným pomerom absolventa školy, pritom vychádzať z projektového zámeru projektu „Praxou k zamestnaniu“.
- **Podporné opatrenie č. 3:** pripraviť návrhy projektu, projektov, ktoré zabezpečia pre mladých ľudí do 25 rokov veku šancu na zamestnanie alebo šancu na prax,

druhú šancu na vzdelanie, prípravu na začatie samostatnej zárobkovej činnosti, podporu poradenstva a pomoc mladým ľuďom.

- **Podporné opatrenie č. 4:** v pripravovaných projektoch súvisiacich s tvorbou pracovných miest zohľadňovať cieľovú skupinu mladých ľudí do 25 rokov veku, ktorí sú UoZ.
- **Podporné opatrenie č. 5:** najneskôr do 4 mesiacov potom, čo mladí ľudia do 25 rokov veku prídu o prácu a sú zaradení do evidencie UoZ alebo ukončia sústavnú prípravu na povolanie a sú zaradení do evidencie UoZ, zabezpečiť im ponuku jednej z týchto aktivít:
 1. vhodné zamestnanie,
 2. účasť na absolventskej praxi v odbore (§ 51) alebo účasť na projektoch a programoch podľa § 54 novely zákona o službách zamestnanosti,
 3. vzdelávanie a prípravu pre trh práce,
 4. odborné poradenské služby, informačné a poradenské služby,
 5. účasť na iných AOTP, napr. podľa § 50 novely zákona o službách zamestnanosti,
 6. informácie o možnosti zamestnania prostredníctvom služieb a systémov, akými sú napr. EURES.
- **Podporné opatrenie č. 6:** prostredníctvom odborných poradenských služieb vykonávaných podľa novely zákona o službách zamestnanosti zisťovať osobnostné predpoklady, schopnosti mladých ľudí – UoZ do 25 rokov, na výkon požadovaného zamestnania, zhodnocovať ich kompetencie, diagnostikovať a rozpoznať prekážky ich vstupu na trh práce a na tomto základe **identifikovať najmä tých, ktorým hrozí, že si nenájdu zamestnanie ani možnosť ďalšieho vzdelávania.**
- **Podporné opatrenie č. 7:** vytvárať lepšie ciele a individualizované činnosti pre všetkých UoZ vrátane mladých ľudí do 25 rokov. Pritom zohľadniť novo zadané skupiny UoZ (napr. občan, ktorý dosiahol vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie), ktorí sa považujú za znevýhodnených UoZ podľa §8 zákona o službách zamestnanosti s cieľom zamerať služby zamestnanosti na najrizikovejšie skupiny na trhu práce.
- **Podporné opatrenie č. 8:** zabezpečiť, aby osobitne mladí ľudia – UoZ do 25 rokov mali **všetky informácie o dostupných službách zamestnanosti a formách podpory.** Osobitne prostredníctvom **samoobslužných zón**, kde majú prístup do

informačných systémov, do prehľadu voľných pracovných miest, ako aj do internetových portálov na vyhľadávanie informácií o trhu práce.

- **Podporné opatrenie č. 9:** v rámci odborných poradenských služieb zamestnanosti **umožniť a podporiť individuálne akčné plánovanie** u mladých ľudí – UoZ do 25 rokov, založené na princípe obojstranných záväzkov. Špecifickú pozornosť venovať možnosti vypracovania Individuálnych akčných plánov, a to najneskôr do 4 mesiacov po zaradení do evidencie UoZ.
- **Podporné opatrenie č. 10:** intenzívne využívať možnosti vypracovania **Analýzy individuálneho potenciálu** v rámci Integrovaného systému typových pozícií, prednostne pre mladých ľudí do 25 rokov.
- **Podporné opatrenie č. 11:** v rámci informačných a poradenských služieb poskytovaných úradmi žiakom stredných škôl a ich zákonným zástupcom v školách alebo v školských zariadeniach alebo na mieste určenom úradom **propagovať podnikanie a samostatnú zárobkovú činnosť**; mladým ľuďom - UoZ do 25 rokov, ktorí majú predpoklady na výkon samostatnej zárobkovej činnosti, prednostne poskytovať informácie a odborné rady **o možnostiach zabezpečenia absolvovania prípravy na začatie prevádzkovania samostatnej zárobkovej činnosti**, súčasťou ktorej je aj vypracovanie podnikateľského zámeru.
- **Podporné opatrenie č. 12:** zabezpečiť **návrh alokácie finančných prostriedkov** na zavedenie záruky, v rámci budúceho Operačného programu Ľudské zdroje pre obdobie rokov 2014 – 2020.
- **Podporné opatrenie č. 13:** zohľadňovať percentuálny podiel vytvorených, resp. podporených pracovných miest pre mladých ľudí pri posudzovaní žiadostí o poskytnutie štátnej pomoci.
- **Podporné opatrenie č. 14:** prostredníctvom verejnej prezentácie a publikovania zámerov MPSVR SR a ústredia vykonávať **informačnú kampaň o implementácii záruky**.

Prijaté podporné opatrenia na obdobie rokov 2014 – 2016, o ktorých vo februári 2014 rokovala Vláda SR, majú prispieť k realizácii Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike.

Možnosti zamestnania sa mladých na Slovensku

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny zverejňuje ponuku voľných pracovných miest prostredníctvom portálu ISTP, Internetový sprievodca trhom práce, kde je aktuálne, k dátumu 18.6.2014, zverejnených 15 097 voľných pracovných miest. Mnohé sú však zverejnené aj 2 mesiace dozadu, preto nie sú všetky voľné pracovné miesta (VPM) práve aktuálne. Viaceré VPM sú rozdelené aj do kategórií, tzv. kartotéka zamestnaní, ako napríklad zdravotníctvo, doprava, štátna správa, lesné hospodárstvo alebo gastronómia. Najviac pracovných miest je aktuálne voľných v oblasti zdravotníctva (161 voľných pracovných miest), čo svedčí práve o tom, že hoci je záujem o štúdium v odbore medicína veľký, kvalifikovaný zdravotný personál odchádza pracovať do zahraničia, kde je jeho práca slušne finančne odmenená, pričom na Slovensku, ako u lekára zvlášť aj u zdravotných sestier, nemožno hovoriť o primeranom finančnom ohodnotení ich náročnej práce. Ponuka pracovných miest je rozdelená podľa požadovaného vzdelania. 122 pracovných miest ponúka samospráva, kde prevažujú povolania typu lekár, alebo je tu dopyt po špecialistoch pre obec, či už z oblasti hospodárstva, implementácie projektov, alebo územného plánovania. Najmenej pracovných ponúk nachádzame v odvetví štátna správa a polygrafia, v oboch len po 14 ponúk.

Okrem regionálnych úradov práce si mladí ľudia môžu hľadať zamestnanie prostredníctvom veľtrhov práce, kde je mnoho ponúk zameraných práve na absolventov, alebo študentov končiacich ročníkov. Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny v spolupráci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstvom hospodárstva tento rok zorganizovali už 4. ročník veľtrhu práce JobExpo 2014 spojený so XVI. ročníkom medzinárodnej burzy práce – European Job Days 2014 a 22. ročníkom celoštátnej prezentačnej a predajnej výstavy výrobkov žiakov stredných odborných škôl Mladý tvorca 2014.

Veľtrh práce JobExpo 2014 sa uskutočnil v apríli 2014 v priestoroch výstavniska Agrokomplex v Nitre pod záštitou predsedu vlády a ministra práce, sociálnych vecí a rodiny. Veľtrhu sa aktívne zúčastnili i sprostredkovateľské agentúry, partneri siete EURES ako aj európske inštitúcie, poskytujúce občanom poradenstvo a pomoc v širokom rozsahu od štúdia a prípravy na povolanie až po získanie zamestnania. Priamo na podujatí bolo možné absolvovať pracovný pohovor a dohodnúť si nástup do zamestnania. Na veľtrhu JobExpo 2014 si návštevníci mohli bezplatne otestovať jazykové, počítačové a profesijné kvalifikačné predpoklady a zúčastniť sa prezentačných aktivít, seminárov a workshopov

zameraných na témy: akosi pripraviť žiadosť, životopis, motivačný list, ako sa správne pripraviť na prijímací pohovor, ako zistiť, ktoré povolanie je to pravé, kde začať, ak chcem podnikáť, ako sa správne uchádzať o prácu v zahraničí pod.

Ďalší známy dvojdňový veľtrh práce, **Profesia days**, sa koná každoročne v Inchebe v Bratislave. Firmy, ktoré sa zameriavajú na absolventov mali tento rok usporiadané svoje stánky do písmená U ako „univerzita“. Firmy a agentúry, ktoré majú na Slovensku záujem o absolventov, alebo sú ústretoví poskytnúť im prax, či stáž, a dali o sebe vedieť aj na podujatí Profesia days sú tieto: AT&T Global Network Services Slovakia, s.r.o., Deloitte, ALTEN. Holcim (Slovensko), a.s., BMB Leitner, k.s., Global Blue Slovakia, S.r.o., Lidl Slovenská republika, v.o.s., Grafton Recruitment Slovakia, s.r.o., AIESEC, Faurecia Slovakia, s.r.o., EY s.r.o., Philip Morris Slovakia, MATADOR GROUP, INDEX NOSLUŠ, s.r.o., Ajilon Slovakia, s.r.o., Accenture, s.r.o., SLOVNAFT, a.s., Volkswagen Slovakia, Teach for Slovakia, EurotaxGlass's Slovakia. Slovnaft predstavil svoj absolventský program. DELL predstavil Finančný absolventský program. Faurecia ponúka medzinárodné pracovné skúsenosti pre mladých absolventov. EY ponúklo možnosť účastníkom stať sa audítorom na 60 minút.

V nasledujúcej časti štúdie sa zameriame na organizácie, ktoré sa venujú podpore mladým ľuďom na trhu práce. Je dobré vedieť, ktoré verejne známe organizácie nezamestnanosť mladých podporujú (samotné organizácie, či inštitúcie sú väčšinou podporované prostriedkami z Európskych fondov). Azda najznámejšia európska sieť aj medzi občanmi SR na trhu práce s ponukou pracovných miest je sieť **EURES**. Európske služby zamestnanosti (EUROpean Employment Services) predstavujú sieť spolupracujúcich subjektov, ktorých cieľom je uľahčiť voľný pohyb pracovných síl v rámci Európskeho hospodárskeho priestoru (krajiny EÚ, Nórsko, Island, Lichtenštajnsko) a Švajčiarska. V sieti EURES je k dátumu 25.6.2014, uvedených 2 237 616 voľných pracovných miest. Do siete EURES sú zapojené aj regionálne a národné inštitúcie, ktoré sa zaoberajú problematikou zamestnanosti, ako napríklad odborové zväzy, či zamestnávateľia. EURES je hlavný ekonomický nástroj EÚ na správne fungovanie trhov práce. EURES tvoria vyškolení poradcovia Európskou komisiou, ktorí poskytujú informačné, poradenské a sprostredkovateľské služby klientom po celej Európe. Sieť EURES plní dôležitú úlohu aj v cezhraničných regiónoch. EURES poradcovia tu poskytujú pomoc a poradenstvo zamerané na práva a povinnosti zamestnancov, ktorí žijú v jednej krajine a pracujú v inej. Cezhraničné partnerstvá sú dôležitým nástrojom pre rozvoj európskeho trhu práce. Odporúčame využívať portál www.eures.sk práve uchádzačom

o zamestnanie, ktorí sú jazykovo vybavení a vzdialenosť pre nich nie je prekážkou. Je to skutočne atraktívny portál práve pre mladých ľudí, ktorí sú bez záväzkov a chcú nabráť aj zahraničné pracovné skúsenosti. Na tejto stránke sa nachádza zvlášť sekcia s názvom: „Mladí“. V tejto sekcii pre mladých sa nachádzajú užitočné webové stránky, kde je zoznam 26 organizácií a inštitúcií.

V časti „**Dobrovoľníctvo**“ sa stretávame s propagáciou organizácie CARDO – Národné dobrovoľnícke centrum slúžiace pre rozvoj dobrovoľníctva na Slovensku a v zahraničí (dobrovolnictvo.sk) ako aj informácia o programe Erasmus+, kde je možné získať grant na Európsku dobrovoľnícku službu. Európska dobrovoľnícka služba (EDS) umožňuje mladým ľuďom vycestovať von do zahraničia a realizovať tak projekt v niektorej z členských krajín Európskej únie, prípadne v ostatných krajinách sveta, umožňuje mladým ľuďom získať nové zručnosti a skúsenosti a podporiť tak ich osobnostný ako aj profesionálny rast. Téma projektu môže byť rôznorodá. Dobrovoľníkom sa môže stať každý mladý človek vo veku od 18 do 30 rokov. Dobrovoľník musí mať trvalé bydlisko v Slovenskej republike, prípadne v iných programových alebo partnerských krajinách. Mladí ľudia s nedostatkom príležitostí, vrátane mladých ľudí s postihnutím sa môžu zúčastniť EDS už vo veku od 16 rokov. EDS môžu vykonávať po dobu od 2 do 12 mesiacov vo všetkých krajinách Európskej únie, krajinách EZVO (Island, Lichtenštajnsko a Nórsko), programových krajinách a ostatných krajinách sveta. Dobrovoľníkovi je z grantu hrazená cesta na projekt a spať, ubytovanie, strava, poistenie a vreckové. Na stránke <http://ec.europa.eu/eures/> je okrem pripojenia sa na sieť EURES aj viacero poradných tipov a krokov, čo musí absolvent, hľadajúci si prácu v zahraničí spraviť, keď chce začať profesionálnu kariéru v zahraničí. Zvlášť je tu kontakt na stránku **EURAXESS**, ktorá sa zaoberá podporou výskumníkov, ktorí plánujú medzinárodnú kariéru (<http://ec.europa.eu/euraxess/>). Momentálne sa na stránke nachádza viac ako 6 tisíc ponúk pre vedecko – výskumných pracovníkov v rôznych vedeckých oblastiach. Čo sa týka pracovných miest všeobecne, portál EURES ponúka k dátumu 16.6.2014, 2 124 920 voľných pracovných miest. Na tomto portáli sa nachádzajú informácie aj o vzdelávacích a tréningových programoch a rôznych postgraduálnych programoch v sekcii: „Príležitosti na učenie sa“. V tejto časti možno nájsť za Slovensko zverejnených 539 odkazov na rôzne univerzitné a iné vzdelávacie programy.

Slovenská akademická informačná agentúra **SAIA (www.saia.sk)** je mimovládna nezisková organizácia, ktorá od roku 1990 svojimi programami a službami posilňuje občiansku spoločnosť a napomáha internacionalizácii vzdelávania a vedy na Slovensku.

Poskytuje poradenstvo o možnostiach štúdia v zahraničí, tvorí otvorený a transparentný systém uchádzania sa o štipendiá, ktoré ponúkajú zahraničné vlády a rôzne mimovládne neziskové organizácie. SAIA a EURAXESS sú zastúpené v Bratislave, Košiciach, Banskej Bystrici, Žiline, Prešove a Nitre.

Europass je projekt na podporu zjednotenia informácií o uchádzačovi o zamestnanie, aby údaje o jeho schopnostiach a kvalifikácii boli ľahko zrozumiteľné medzi zamestnávateľmi EÚ. Uchádzač si môže vyplniť 5 dokumentov, ktoré majú medzinárodne uznávanú štandardnú štruktúru. Dva dokumenty sú voľne dostupné online ako Europass životopis a Jazykový pas, kde UoZ uvedie svoje jazykové znalosti. Dokumenty, ktoré vydávajú orgány vzdelávania a odbornej prípravy sú:

- Europass – mobilita obsahuje záznam znalostí a schopností nadobudnutých v inej krajine Európy.
- Dodatok k vysvedčeniu/osvedčeniu obsahuje opis znalostí a schopností nadobudnutých držiteľmi certifikátov odborného vzdelávania a odbornej prípravy. Dopĺňajú sa v ňom informácie, ktoré sa už nachádzajú v príslušnom úradnom osvedčení a ktoré sú potom zrozumiteľnejšie, a to predovšetkým v zahraničí.
- Dodatok k diplomu obsahuje opis znalostí a schopností nadobudnutých nositeľmi akademických titulov. Dopĺňajú sa v ňom informácie, ktoré sa vzťahujú na akademický titul, pričom tento titul je potom zrozumiteľnejší, a to predovšetkým v zahraničí.

Medzinárodná organizácia AIESEC, ktorú riadia študenti a čerství absolventi, poskytuje mladým ľuďom praktické skúsenosti a možnosti pre ich profesionálny a osobný rozvoj do dvoch rokov prostredníctvom zahraničných stáží, členstva, konferencií a projektov. V súčasnosti ponúkajú 2 typy programov. Cieľom programu GLOBAL TALENT je získanie nových zručností vo vybranom odbore, je vhodný pre študentov vyšších ročníkov a absolventov. GLOBAL CITIZEN je vhodný pre tých, ktorí chcú zažiť kultúru vybranej krajiny a svojou prácou pomôcť miestnej komunite. Podstatné je mať nadšenie, otvorenosť a záujem o danú tému. AIESEC pripravujú na Slovensku aj známy veľtrh **Národné dni kariéry**. Jedná sa o pracovný veľtrh, ktorý je koncepčne postavený tak, že umožňuje priamy kontakt so zamestnávateľmi prostredníctvom stretnutí, rozhovorov a tréningov, poskytuje množstvo pracovných ponúk. Je tu možnosť zúčastniť sa osobných stretnutí so zástupcami firiem zložených z účastníkov, čo poskytuje väčší priestor na interakciu. Youth to Business Forum – projekt určený pre študentov, ktorí majú záujem

a nadšenie pracovať na svojom budúcom uplatnení. Môže zdieľať nápady ako zlepšiť situáciu biznisu a vzdelávania na Slovensku do roku 2020. Pre firmy je to naopak príležitosť ako osloviť nadaných študentov. Konferencia **Talents of Tomorrow** je zameraná na študentov posledných ročníkov VŠ, ktorá chce budúcich UoZ pripraviť na pracovný pohovor a výberový proces pomocou tipov od HR manažérov, ktorí poradia ako zvýšiť svoje šance počas selektívneho proces. **Me, myself and I** je tréningový projekt vedený anglickými lektormi, vhodný pre SŠ a VŠ, na ktorom sa pomocou tréningových cvičení stretne s témami ako časový manažment, asertivita, či zlepšenie prezentačných schopností. Naučí sa pracovať v tíme a ďalšie užitočné veci, ktoré môže človek využiť ako v osobnom, tak aj v profesionálnom živote. **SAAIC** (www.saaic.sk) je dobrovoľným združením fyzických a právnických osôb, ktorej cieľom je podporovať a koordinovať programy medzinárodnej spolupráce slovenských vysokých škôl a iných inštitúcií, najmä s krajinami Európskeho spoločenstva v rámci vzdelávacích a iných programov. Na svojej stránke sa mladí ľudia dozvedia viac aj o programe **Erasmus+**, čo je nový program EÚ v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu, ktorý sa má začať v januári. Tento sedemročný program zameraný na posilnenie zručností, zamestnateľnosti a podporu modernizácie vzdelávania, odbornej prípravy a systémov práce s mládežou bude mať rozpočet vo výške 14,7 miliardy eur, o 40 % vyšší než súčasné programy. Podporu na štúdium, odbornú prípravu, prácu, či dobrovoľnícku činnosť v zahraničí získa viac než 4 milióny ľudí vrátane 2 miliónov študentov vysokých škôl, 650 000 žiakov a učňov odborného vzdelávania a vyše 500 000 ľudí, ktorí vycestujú do zahraničia v rámci mládežníckych výmen a dobrovoľníckej činnosti. Študenti plánujúci absolvovať v zahraničí celé magisterské štúdium, na ktoré sú vnútroštátne granty alebo pôžičky k dispozícii len zriedka, môžu využiť nový systém záruk Európskeho investičného fondu na pôžičky. Erasmus+ poskytne financovanie aj pedagógom, pracovníkom s mládežou a na partnerstvá medzi univerzitami, vyššími strednými školami, strednými školami, podnikmi a neziskovými organizáciami. Dve tretiny rozpočtu sú určené na štúdium v cudzine, zvyšok je pridelený na podporu partnerstiev vzdelávacích zariadení, mládežníckych organizácií, podnikov, miestnych a regionálnych orgánov a mimovládnych organizácií, ako aj na reformy zamerané na modernizáciu vzdelávania a odbornej prípravy a podporu inovácií, podnikateľských schopností a zamestnateľnosti. SAAIC je aj národnou agentúrou Programu celoživotného vzdelávania, ktorého je cieľom prispievať k rozvoju EÚ ako vyspelej znalostnej spoločnosti. V rámci 4 sektorových programov môžu záujemci o mobilitu skupín žiakov, študentov, učiteľov, školiteľov, manažérov vzdelávania, poradcov, či seniorov požiadať o grant na tieto projekty. Hovoríme o programoch

Leonardo da Vinci, Comenius, Erasmus a Gruntvig. Súčasťou Programu sú tiež siete Euroguidance, ktorá sa zameriava na celoživotné a kariérové poradenstvo a Eurydice, ktorá poskytuje informácie o vzdelávacích systémoch a štúdiu v Európskych krajinách. Euroguidance vydáva časopis s názvom: „Kariérové poradenstvo v teórii a praxi“, posledné číslo možno nájsť online na stránke: http://web.saaic.sk/nrcg_new/kpj/doc/KPJ_2013-03.pdf.

IUVENTA (www.iuventa.sk) je príspevková organizácia Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktorá poskytuje vzdelávacie, metodické a informačné aktivity pre rôzne cieľové skupiny a koordinuje a realizuje aktivity na rozvoj výskumu v oblasti mládeže, zvlášť podporuje talentovanú mládež. Európsky portál pre uznávanie akademického vzdelania a odbornej kvalifikácie na medzinárodnej úrovni sa volá **enic-naric.net**. Možno tu nájsť konkrétne postupy pri posudzovaní dokladov o vzdelaní, resp. o odbornej kvalifikácii. **Informačné centrum mladých** (www.icm.sk) bezplatne poskytuje poradenstvo v oblasti práce, vzdelávania, cestovania a voľného času. Poradia v projektoch **EÚ Mládež a ADAM. Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania** (www.nadsme.sk) koordinuje aktivity, vrátane finančných, na medzinárodnej, štátnej, regionálnej a miestnej úrovni pre podporu a rozvoj malých a stredných podnikov. Agentúra poskytuje informácie o podnikateľskom prostredí v EÚ, praktické rady ako začať podnikáť, o zdrojoch financovania a je tu možnosť zapojiť sa do niektorých projektov určených pre podnikateľov.

Ďalšia európska sieť na podporu podnikania a inovácie sa nazýva **Enterprise Europe Network** (www.enterprise-europe-network.sk), zriadená Európskou komisiou. Sieť ponúka podnikateľom komplexné a ľahko dostupné poradenstvo a podporu v oblasti podnikania, inovácií a výskumu. Združujú 500 organizácií so 4000 skúsenými profesionálmi, ktorí poskytujú svoje služby vo viac ako 45 krajinách. Organizácia **Junior Achievement Slovensko** (jasr.sk) poskytuje mladým ľuďom nadštandardné podnikateľské, ekonomické a finančné vzdelávanie prostredníctvom praktických programov, ktoré podporujú ekonomické myslenie a ponúkajú preventívne riešenia pre zamestnanosť mládeže. Program **PLOTEUS** (www.ec.europa.eu/ploteus) pomáha študentom, uchádzačom o zamestnanie, zamestnancom, rodičom, kariérom poradcom, či učiteľom pri hľadaní informácií o štúdiu v Európe. Európsky program pre mládež **YOUTH** (www.europa.eu/youth) poskytuje informácie o štúdiu, práci, letných brigádach, au-pair, dobrovoľníctve a výmenných pobytoch ako aj o právach v európskom kontexte. **EPSO**, Európsky úrad pre výber pracovníkov do európskych inštitúcií, vrátane ponuky stáží.

K ponuke pracovných miest sa možno dostať cez stránku:
www.europa.eu/epso/index_sk.htm.

PROGRAMY PRE MLÁDEŽ NA ROKY 2014 – 2020 vyhlasuje Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Zabezpečujú sa na základe príkazu ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky číslo 54/2013, ktorý nadobudol účinnosť dňa 10. októbra 2013, a to prostredníctvom príslušného odboru, ktorým je odbor mládeže a komunitárnych programov. Implementačným orgánom programov je IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže. Programy vychádzajú zo Zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení Zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Sú nástrojom ministerstva na plnenie cieľov aktuálnych a pripravovaných strategických dokumentov Vlády Slovenskej republiky pre oblasť politiky voči mládeži, ktoré zdôrazňujú potrebu väčšej investície do tých oblastí života mladých ľudí, ktoré sa ich týkajú.

Európska komisia realizovala dňa 14. mája 2014 seminár s názvom: „**PES Youth Workshop**“, kde sa diskutovalo o tom, ako implementovať Záruku pre mladých v rámci Verejných služieb zamestnanosti (PES = public employment service). Zamestnanci verejných služieb diskutovali o tom, aké prístupy na mieru zrealizovať pre mladých ľudí v rámci poradenského servisu. Zaoberali sa tým, aké komunikačné kanály, resp. aké úspešné multikanálové prístupy mladí preferujú. Le Forem (belgické PES) používa rôzne kanály na distribúciu ich správ a to formou brožúr, letákov, plagátov, rozhlasovú reklamu, banery verejnej dopravy, web stránku a tiež sociálne médiá na komunikáciu so svojimi klientmi.

Držia sa 3 kľúčových bodov:

- osobná asistencia pri hľadaní práce,
- ponuka širokej škály servisu, vrátane online servisu,
- heslom pre PES je – nečakať, konať!

Správa Európskej komisie ďalej hovorí o tom, že dôležitý je prvý kontakt a získanie si dôvery klienta. **Väčšina mladých uprednostnila osobný kontakt, osobného kouča s osobným individuálnym personálnym servisom na mieru podľa potrieb klienta pred automatizovaným systémom.** Mladí sa potrebujú cítiť, že sú jedineční, unikátni.

Ponúkaný individuálny servis udržuje v mladých ľuďom motiváciu a redukuje „výpadky v ich závoďte“ (obdobie, kedy si hľadajú prácu). Napríklad vo Švédsku sa mladí vyjadrili, že chcú mať len osobného poradcu, ktorý ich povedie počas celej cesty, kým sú vedení vo verejných službách zamestnanosti. Osobným získaním si dôvery klienta chce PES prelomiť negatívne vnímanie ich služieb. Mladí ľudia s pozitívnymi skúsenosťami sa môžu stať ambasádormi pre cieľovú skupinu ostatných mladých ľudí. Taktiež sa navrhuje zapojiť mladých ľudí do prípravy a realizácie cielených a prispôsobivých služieb, zabezpečiť, aby boli splnené ich potreby. V Rakúsku implementovali projekt Spacelab project, ktorý sa týkal odborných tréningov mladých ľudí. Výskum ukazuje, že tým, ktorým tréning trval viac ako 3 mesiace, vzrástla zamestnateľnosť. 36 % účastníkov zaznamenalo pozitívne výstupy – vrátili sa späť do školy, na učňovky, išli sa rekvalifikovať, alebo si našli novú prácu. Dobrá prax sa potvrdila aj v Chorvátsku a Dánsku, kde im PES poskytoval individuálne, priemerne 15 minútové, konzultácie cez e-mail, telefón alebo online kanály. Mohli sa pýtať konzultantov otázky aj mimo pracovných hodín. V Chorvátsku samotní poradcovia absolvovali 5 dňový tréningový program, aby vedeli riešiť problémy, s ktorými sa v praxi stretávajú. V Nemecku majú poradcovia priamy kontakt so sociálnymi pracovníkmi, od ktorých sa veľa naučia. V Litve a v Českej republike ako prevenciu pred nedokončením tréningu sa Verejné služby zamestnanosti bránia tak, že účastník musí zaplatiť finančné prostriedky za školenie, ak ho nedokončí, alebo ak zlyhá pri skúškach. V Litve v mesiacoch január až apríl 2014 okolo 6300 mladých nezamestnaných dostalo intenzívnu podporu od kariérnych poradcov. V Slovinsku im poradcovia prakticky poradia, ako si majú vytvoriť profil na LinkedIn. V Maďarsku napríklad online vyplňajú dotazníky, zacielené na základné a stredné školy, ktoré im pomôžu zistiť na čo sa hodia pri výbere budúceho povolania alebo kvalifikácie. Priemerná účasť na tejto stránke je 50 prihlásených záujemcov, zdá sa byť efektívna³.

Záver

Po tom, čo som sa dlhšie časové obdobie zaoberala problematikou mladých na Slovensku v závere môžem konštatovať, že vláda SR sa už zaoberá problematikou nezamestnanosti mladých a vytvára viacero podporných opatrení na ich zamestnanie sa, vrátane vyčlenenia finančných prostriedkov na riešenie tohto problému. Je na Ministerstve

³spracované z Workshop Report PES Youth Workshop 1, Multi-topic seminar on the PES implementation of the Youth Guarantee, Európska komisia, 14. mája 2014 v Bruseli

hospodárstva SR, aby prinieslo do krajiny nové pracovné miesta, ktoré tu chýbajú pre všetky vekové kategórie a vytváralo podmienky na podporu podnikania nielen veľkých korporácií, ale aj malých a stredných podnikov.

Na Slovensku by sa mali podporiť Verejné služby zamestnanosti, tým, že vytvoríme osobitné Kariérne poradenské centrá. Buď by sme mali obohatiť jednotlivé Úrady práce o špecializovaných poradcov pre mladých ľudí, alebo vytvoríme samotné Kariérne poradenské centrá, ktoré sa budú individuálne venovať mladým ľuďom. Niečo podobné zaviedli už v Taliansku, kde v rámci Záruky mladým vytvorili 134 centier pre mladých (v rámci tohto projektu prijali viac ako 200 expertov, ktorí by sa mohli individuálne venovať mladým), alebo v Chorvátsku, kde vytvorili 8 centier s názvom CISOK (2x v hlavnom meste Zagreb) a odhaduje sa vďaka kariérnym centrom zníženie nezamestnanosti mladých od 13 – 26%. Podobný projekt by bol určite prospešný pre Slovensko. Minimálne v každom slovenskej župe by malo existovať bezplatné kariérne poradenské centrum, kde sa budú môcť mladí otestovať, kde im poradca pomôže vytvoriť si štandardný alebo európsky životopis (Europass), resp. pomôže vyplniť údaje do osobných databáz firiem, kde sa chce nezamestnaní uchádzať o prácu. Tu treba poznamenať, že jednotlivé zahraničné firmy na Slovensku vyžadujú okrem nahratia svojho životopisu do ich databázy aj registráciu osobných a profesijných údajov do ich vlastnej personálnej databázy, poväčšine v cudzom jazyku, čo vyžaduje značné úsilie UoZ a vyplňanie jednotlivých údajov je aj časovo náročné. Kariérne centrum by malo byť preto pre nezamestnaných miesto, kde im pomôžu s vyplňaním údajov v cudzom jazyku, kde im vytlačia životopis (netreba zabúdať na to, že títo ľudia, ktorí sú dlhšie nezamestnaní sú aj vo finančnej tiesni), kde sa bezplatne otestujú v jazykoch, urobia si osobnostné testy, aby zistili, na akú profesiu sa najlepšie hodia (ide o zistenie svojich plusov a mínusov kvôli tomu, aby sa vyhli pohovorom, kde pravdepodobne budú neúspešní a predídu tak zbytočnému sklamaniu, frustrácii a skrátia si tak čas hľadania si práce), malo by ísť o miesto, kde si vypočujú rady alebo prednášky o tom, ako úspešne absolvovať pohovor, kde nájdu informácie o firmách, či inštitúciách, kde by si podľa svojho profilu mohli najpravdepodobnejšie nájsť prácu. Určite sa zvýši ich úspešnosť a eliminuje sa čas, ktorý by zbytočne strávili na pohovoroch, na ktorých nemajú predpoklady uspieť. Týmto opatrením chceme eliminovať najmä to, aby sa uchádzač dostal do časovej a finančnej núdze a aby sa nedostal do psychicky nepriaznivého stavu (deprivácia, depresie, zúfalstvo, pokusy o samovraždu), aby vedel, že sú tu centrá a v nich ľudia, ktorí mu maximálne budú vychádzať v ústrety a podporovať ho pri hľadaní si práce. V týchto centrách by určite nemali chýbať psychológovia.

V závere si povedzme aj o tom, aké nové opatrenie sa chystá v blízkej budúcnosti. Začiatkom nového roka 2015 rezort práce a sociálnych vecí navrhuje zaviesť nový príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní. Príspevok sa má zaviesť na základe návrhu novely zákona o službách zamestnanosti, ktorý predložilo ministerstvo práce do pripomienkového konania. V budúcom roku 2015 by sa podľa odhadu rezortu práce malo vďaka novému príspevku vytvoriť 6,4 tisíc pracovných miest pre mladých ľudí, v roku 2016 by malo ísť takmer o 8,3 tisíc pracovných miest a v roku 2017 o ďalších 8,6 tisíc pracovných miest pre ľudí do 29 rokov. Má ísť o príspevok na vytvorenie pracovného miesta pre nezamestnaných mladých ľudí do 29 rokov, ktorí predtým nemali pravidelne platené zamestnanie trvajúce najmenej pol roka. Pre nezamestnaných mladých ľudí vo veku od 25 do 29 rokov má byť podmienkou na poskytnutie príspevku vedenie v evidencii najmenej šesť mesiacov a vo veku do 25 rokov majú stačiť najmenej 3 mesiace v evidencii uchádzačov o zamestnanie. Príspevok majú úrady práce poskytovať najviac vo výške 80 % celkovej ceny práce zamestnanca, najviac v sume 60 % priemernej mzdy v národnom hospodárstve. Mesačná výška príspevku má zohľadňovať mieru evidovanej nezamestnanosti v príslušnom okrese vo vzťahu k priemernej miere evidovanej nezamestnanosti na Slovensku. Uplatnenie tohto prístupu znamená, že najvyššia výška príspevku bude poskytovaná okresom s priemernou mierou evidovanej nezamestnanosti vyššou ako je celoslovenský priemer v kalendárnom roku, ktorý predchádza kalendárnemu roku, v ktorom sa príspevok poskytuje. Nový príspevok navrhuje ministerstvo poskytovať šesť až dvanásť mesiacov s podmienkou udržania pracovného miesta počas obdobia zodpovedajúceho polovici podporovaného obdobia. Podmienkou pre poskytnutie príspevku má byť zvýšenie počtu pracovných miest, ktoré predstavuje v priemere za dvanásť kalendárnych mesiacov v porovnaní s rovnakým predchádzajúcim obdobím celkový nárast počtu zamestnancov. V budúcom roku chce ministerstvo práce na poskytovanie tohto príspevku vynaložiť takmer 20,1 mil. eur, z čoho 3 mil. eur majú ísť priamo zo štátneho rozpočtu, ďalších 2,56 mil. eur má predstavovať spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje a zvyšných 14,5 mil. eur majú tvoriť prostriedky z Európskeho sociálneho fondu. V prípade akceptovania požiadavky ministerstva na prioritné výdavky uplatňované v rámci návrhu rozpočtu kapitoly na aktívnu politiku trhu práce v sume 40 mil. eur budú výdavky vyplývajúce z novely zákona zabezpečené v rámci schváleného rozpočtu na jednotlivé roky.

Medzi ďalšie opatrenia navrhujeme:

- prispôbiť vyučovací proces praktickým požiadavkám, naďalej pokračovať v spájaní stredoškolského a vysokoškolského vzdelania s praxou, podporiť výučbu remesiel a odborných povolání,
- dôraz na informovanie rodičov a mladých ľudí o tom, po akých povolaniach je dopyt, aby si správne zvolili stredoškolské a vysokoškolské štúdium,
- vytváranie pracovných miest cielene pre mladých ľudí a motivovať zamestnancov prijímať mladých (stimuly, dotácie),
- umožniť nadobudnúť prax, či rekvalifikáciu cez úrady práce (v súčasnosti sa mladí sťažujú, že im ÚP neumožňuje robiť si bezplatnú rekvalifikáciu, či ďalšie vzdelávanie, resp. umožňuje za podmienok, ktoré nie sú schopní splniť – napr. garanciu zamestnania sa hneď po absolvovaní kurzu),
- učiť mladých ľudí podnikaniu cez bezplatné verejné kurzy o účtovníctve a podnikaní,
- finančne podporiť samotné hľadanie zamestnania – možnosť vytlačiť CV na ÚP, alebo v kariérom centre, poskytnúť internet, možnosť skypevať s potenciálnym zamestnávateľom, možnosť mať individuálneho kariérneho poradcu,
- odstránenie bariér: zriadiť univerzálny portál pre životopisy (v súčasnosti sa využíva ako univerzálny portál profesia.sk, ide o súkromný portál – neobsahuje však všetky voľné pracovné miesta, ale ani zamestnávatelia zásadne nelovia v ich databázach), akceptovanie Europassu ako univerzálného životopisu, pretože firmy by nemali zdržiavať nezamestnaných tým, že do každej firmy, či agentúry individuálne okrem už vytvoreného životopisu nahráva jednotlivec svoje osobné údaje opakovane a nanovo,
- predchádzať rasovej, či pohlavnej diskriminácii pri výbere zamestnanca (podporiť zamestnávanie Rómov a mladých žien, ktoré sa vydali, alebo si hľadajú prácu počas materskej dovolenky, alebo po nej),
- podpora harmonizácie rodinného a pracovného života (mnohí mladí ľudia si v tomto období života už zakladajú aj svoje rodiny a chcú sa deliť o starostlivosť o ich novonarodené deti),
- zriaďovanie štátnych škôlok (ak dieťa nevezmú do materskej školy je to prekážkou pre matku nastúpiť do zamestnania), a pod..

Zamestnanosť mladých je potrebné podporovať zvlášť preto, že sú mladí a poväčšine neskúsení a sú na nich kladené vysoké nároky (ako vedomostné, tak aj

finančné). Možno sa niektorým zdajú ich finančné nároky vysoké, ale na ich pleciach sú všetky výdavky spojené s kúpou nového vlastného bývania, financovanie hypotéky, pôžičiek na zariadenie bytu, na kúpu auta, ako aj výdavky na starostlivosť o malé dieťa alebo o čiastočne chorého člena rodiny, ak takého v rodine majú. Mladí ľudia preto potrebujú pracovať na dobu neurčitú (práca na dobu určitú je lepšia ako žiadna, ale nevyvoláva v človeku pocit istoty, neumožňuje mladým vziať si hypotéku, v prípade, že žena otehotnie, nie je chránená a môžu ju ľahko prepustiť zo zamestnania) a nežiť v neistote bez zamestnania. Netreba zabúdať na to, že nevyužitý potenciál mladej pracovnej sily je pre slovenskú ekonomiku nepochybne obrovskou stratou.

Zdroje:

- AIESEC: <http://aiesec.sk/projekty/>
- Aktuality.sk: *Nový príspevok od štátu má podporiť zamestnávanie mladých*. SITA. <http://www.aktuality.sk/clanok/256899/novy-prispevok-od-statu-ma-podporit-zamestnavanie-mladych/>
- Careers with the European union: http://www.europa.eu/epso/index_sk.htm
- HAWLEY, J. - WALKER FINLAY, L. - MANOUDI, A. – Irving, P. 2013. *Catalogue of measures – Regular Reports, September 2013*. London: ICF GHK, 2013, 135 s.
- Enterprise europe network Slovensko: <http://www.enterprise-europe-network.sk>
- European youth portal: <http://www.europa.eu/youth>
- EUROPASS: <https://europass.cedefop.europa.eu/sk/about>
- EURES: <http://ec.europa.eu/eures/>
- Euroguidance: Kariérové poradenstvo pri zahraničných pobytoch. Bratislava 2010. http://www.eures.sk/clanky/prilohy/790/790_Kompas%20Marca%20Pola.pdf
- EUROSTAT - Štatistický úrad Európskeho spoločenstva
- Grajcár, Š. - Beková, L. – Detko, J.: Kariérové poradenstvo v teórii a praxi. Ročník 2, číslo 3. Euroguidance. http://web.saaic.sk/nrcg_new/kpj/doc/KPJ_2013-03.pdf
- Herich, J.: *Uplatnenie absolventov stredných škôl v praxi. Sezóna 2012/2013*. Ústav informácií a prognóz školstva. http://www.uips.sk/sub/uips.sk/images/JH/uplatnenie_a13_.pdf
- ICM: <http://www.icm.sk>
- Internetový sprievodca trhom práce. *Voľné pracovné miesta*.: https://istp.sk/vpm.php?zdroj%255B%255D=3&zdroj_meno%255B%255D=upsvar.s

k&vyraz=&search_poziciu=&lokalita_zamestnania=-
1&lokalita_zamestnania_fulltext=&select_vzdelanie=0&select_zdroj=3

- IUVENTA: <http://www.iuventa.sk>
- Kariérové poradenstvo v teórii a praxi: <http://www.saaic.sk/casopiskp.html>
- Kováčová E., Tholtová J.: *Kariérové poradenstvo pre dospelých. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu. Národný projekt. Ďalšie vzdelávanie a poradenstvo pre dospelých ako nástroj lepšej uplatniteľnosti na trhu práce.* http://nuczv.sk/vzdelavanie-dospelych/wp-content/uploads/2014/06/Kovacova-E_Poradenstvo-pre-dosp_03-06-2014_sablona.pdf
- NADSME: <http://www.nadsme.sk>
- Národný program reforiem 2013.
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2013_slovakia_sk.pdf
- Rada Európskej únie. *Zamestnanosť mladých.*
<http://www.consilium.europa.eu/policies/epsco/youth-employment?lang=sk>
- <http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-162249?prefixFile=m>
- RESEARCH IN MOTION: <http://ec.europa.eu/euraxess/>
- SAIA: <http://www.saia.sk>
- SAAIC: <http://www.saaic.sk>
- Trebulová, J.: *Ročne odíde do cudziny 30–tisíc mladých.* In Pravda.sk, 27.1.2014.
<http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/306478-rocne-odide-do-cudziny-30-e2-80-93tistic-mladych/>
- Úrad vlády Slovenskej republiky. <http://www.vlada.gov.sk>
- Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny, Sekcia služieb zamestnanosti, Odbor aktívnych opatrení na trhu práce: *Podklad k pripravovanej štúdii o Nezamestnanosti mladých ľudí pre Inštitút pre výskum práce a rodiny.*